

TARTALOMJEGYZÉK

I. ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

1. GONDOLATOK AZ ÓVODÁRÓL	1.0
1.1 BEMUTATKOZUNK.....	1.0
1.1.1 KÖZPONTI ÓVODA	2.0
1.1.2 TAGÓVODA	2.0
2. GYERMEKKÉPÜNK, NEVELÉSFILÓZÓFIÁNK.....	3.0
3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI.....	4.0
4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA ÉS FELADATAI	5.0
4.1 NEVELÉSI CÉLUNK.....	5.0
4.2 NEVELÉSI FŐ FELADATAINK	6.0
5. NEVELÉSÜNK ALAPVETŐ KERETEI	9.0
5.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	9.0
5.2. ÉRZELMI NEVELÉS	14.0
5.3. KÖZÖSSÉGI, ERKÖLCSI NEVELÉS	17.0
5.4 . KOMMUNIKÁCIÓ	21.0
5.5 EGYÉNI BÁNÁSMÓD	22.0
6. A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	24.0
6.1 JÁTÉK.....	24.0
6.2 JÁTÉKOS ISMERETSZERZÉS.....	28.0
6.2.1 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	33.0
6.2.1.1 Környezetünk természeti társadalmi viszonyai.....	33.0
6.2.1.2 Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai	37.0
6.2.2 MESE – VERS, DRAMATIKUS JÁTÉK	41.0
6.2.3 ANYANYELVI NEVELÉS	44.0
6.2.4 ZENEi nevelés.....	47.0
6.2.5 RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	50.0
6.2.6 MOZGÁS	54.0
6. 3. MUNKA.....	58.0
7. A SZÜLŐK ÁLTAL IGÉNYELT, FINANSZÍROZOTT FAKULTATÍV SZOLGÁLTATÁSOK	62.0

II. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSI RENDZERÉNEK ELEMEL, KERETEI

1. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	64.0
2. AZ ÓVODAI CSOPORTOK SZERKEZETE	65.0
3. AZ ÓVODA NAPIRENDJE.....	66.0

4. AZ ÓVODA HETIRENDJE	68.o
5. PÁRBESZÉD, EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZÜLŐKKEL	69.o
6. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI.....	74.o
7. AZ ÓVODA ÜNNEPEI, HAGYOMÁNYAI	78.o
8. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	82.o
9. CSOPORTDOKUMENTUMOK.....	85.o
9.1 GYERMEKKEL, NEBELÉSSSEL KAPCSOLATOS DOKUMENTUMOK	85.o
9.2 A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK, ÉRTÉKELÉSÉNEK, ELLENŐRZÉSÉNEK DOKUMENTUMAI	85.o
10. AZ ÓVODAI NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA TERVEZÉSE	86.o
11. ÉRVÉNYESSÉGI, MÓDOSÍTÁSI RENDELKEZÉS	89.o
12. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	90.o

1. BEMUTATKOZUNK

Az óvoda alapfeladata, funkciója az alapító okiratban és az OONAP-ban meghatározottak szerint, az óvodai nevelés. Az óvoda alapfeladatának ellátása 1 épületben, 2 csoportban történik.

Az intézmény neve: CSANÁD-OVI

Az intézmény székhelye, címe: 2030 Érd, Csanád u. 7.

Intézmény telefonszáma: 23-361-091

Az intézmény felügyeleti szerve: Érd Város Önkormányzat.

Óvodánk kertes házi övezetben épült a Csanád utcában, és 1996-ban kezdte meg hivatalos működését. Előtte 7 évig gyermekmegőrzőként működött.

Intézményünkben a csoportok száma miatt különböző életkorú (vegyes) csoportokat szervezünk. Az alacsony létszám biztosítja, hogy a ránk bízott gyermekek családi légkörben, szeretetben, biztonságban fejlődjenek és második otthonuknak érezzék az óvodát. Éppen ezért, a csoportok nevét is gyermekeink választották, és így lett az egyik Nyuszi csoport, a másik Mókus csoport.

Az óvoda nevelési feladatainak tudatos, szakszerű ellátását, az egyes gyermekekre való odafigyelést, az egyéni bánásmódot csoportonként 2 fő óvodapedagógus, illetve 1 fő nevelőmunkát segítő szakalkalmazott, óvodai dajka segíti.

Óvodásaink kényelmét a csoportszobákhoz tartozó öltöző és gyermekmosdó biztosítja.

Óvodánk udvara lehetőséget nyújt arra, hogy gyermekeink minél több időt töltsenek a szabadban, ahol kielégíthetik mozgásigényüket, és amely remek lehetőséget nyújt az egészséges életmód szokásainak kialakítására.

Az idén pályázatot nyújtunk be a „Madárbarát óvoda” programon való részvételért, amellyel nevelési programunk kiemelt tevékenységét, az egészséges életmódra való nevelést szeretnénk erősíteni és színesebbé tenni.

Az intézmény 30 gyermeknek nyújt – **óvodai térítési díj ellenében** – megfelelő életteret a személyiségfejlesztéshez és az iskolai életmódra való felkészüléshez.

A Köznevelési törvény szerint az óvodai nevelésben való részvétel 3 éves kortól minden gyermeket megillet. Az 5 évesekre vonatkozóan általános érvényű nevelési kötelezettséget határoz meg.

Az **óvodai felvétel** jelentkezés alapján történik.

Az óvodába történő jelentkezés az új gyermekek számára folyamatos, nincs időponthoz kötve. Azonban szükséges újra beíratni az óvodába a már felvételt nyert gyermekeket minden év májusában, hogy az esetleges óvodaváltoztatási szándékról még időben tudomást szerezzünk az új gyermekek felvehető számának meghatározása érdekében.

Az óvodai felvételtől, átvételtől az óvoda vezetője dönt.

Az újonnan érkező gyermekek fogadása az óvodai nevelési évben folyamatosan történik, amennyiben a gyermek felvételére lehetőség van.

Az óvodába felvett gyermekek adatait a Felvételi előjegyzési naplóba dokumentáljuk. Az adatok közléséhez a szülőnek nyilatkoznia kell arról, hogy hozzájárul-e azok közléséhez.

A beíratáshoz be kell mutatni a gyermek:

- Lakcím kártyáját
- Születési anyakönyvi kivonatát.

A szülők e hivatalos okmányokkal és a leendő óvodásokkal együtt keressék fel az óvodát beiratkozáskor.

2. NEVELÉSFILOZÓFIÁNK

Rohanó világunkban egyre kevesebb idő jut arra, hogy figyeljünk gyermekeink táplálkozására, mozgásigényük kielégítésére és az egészséges életmód kialakítására. Az óvodában az egészséges életmódra nevelésnek alapozó szerepe van, és a gyermekek egész életére kihatnak az ekkor szerzett tapasztalatok ismeretek.

Óvodánk odafigyel a gyermekek étkeztetésére, a mindennapi nyers zöldség- és gyümölcsfogyasztásra, a helyes táplálkozási szokások kialakítására.

Mivel az egészséges életmód kialakításának szerves része a mozgás, ezért változatos mozgásformákat biztosítunk a hozzánk járó gyermekeknek, és igyekszünk a lehető legtöbb időt a szabadban tölteni.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megszeressék az őket körülvevő világot, mert azt védjük, óvjuk igazán, ami közel áll a szívünkhöz. Mivel a gyermeket megismertetjük a természet szépségeivel, értékeivel, gyönyörködnek annak szépségeiben, igényét érzik annak védelméért. Ez az, amit már a legkisebb korban el kell ültetnünk a gyermekek szívében, hiszen a természet megóvása szintén nagyon fontos része az egészséges életmódnak.

Fontos a felnőttek példamutatása is, hiszen gyakran kerülhetünk olyan helyzetekbe, amikor pl. egy-egy élőlénytől riadozunk, utálkozunk. Óvónőink ilyenkor inkább megkeresik az állat díszítését, érdekességét, hasznosságát, amire felhívják a gyermekek figyelmét.

Napjainkban komoly problémát jelent a dohányzás, mert sajnos egyre fiatalabban és egyre többen élnek ezzel a káros szenvedéllyel, ezért 6 éve kapcsolódtunk egy a **dohányzás megelőzési programhoz**, amely arra próbálja felkészíteni a gyermekeket, hogy kerüljenek az életben bármilyen szituációba, ne nyúljanak a cigarettához, őrizzék meg egészségüket.

Szerettünk volna egy olyan óvodai nevelési programot létrehozni, amely különös hangsúlyt fektet arra, hogy gyermekeink jó hangulatban, játékosan, sok mozgással ismeretekhez, tapasztalatokhoz jussanak, miközben megszeretik környezetüket, és felkészülnek az egészséges életmódra, környezetük védelmére.

A 3-7 éves gyermekek játék által ismerik meg az őket körülvevő világot. Ezért fontosnak tartjuk, hogy saját magukról, környezetükről változatos és sokrétű tapasztalatokat szerezzenek.

Feladatunknak tekintjük a gyermekek sokoldalú nevelését, készség- és képességfejlesztését, melynek eredményeképpen gyermekeink alkalmassá válnak arra, hogy az iskolába léphessenek.

Az óvodás korú gyermekek között igen nagyok az eltérések, különbségek. Az óvodánkban dolgozók elfogadják a gyermekek közti másságot, értékelik az eltérő, szokatlan megoldásokat, bátorítják a gyerekeket új utak keresésére, biztosítják a fejlődéshez szükséges legoptimálisabb környezetet, játékos sokoldalú megtapasztalás lehetőségét.

A fejlesztésnél a gyermekek cselekvési vágyára, aktivitására építünk. A cselekvéses tapasztalatszerzés a játékra épül, és alakul át folyamatosan önálló tevékenységgé.

Az egészséges gyermek nem tud nem fejlődni, azonban el kell fogadnunk, és tiszteletben kell tartanunk, hogy a gyermekek haladási tempója egyéni, más-más ütemű, érzésének és környezetének függvénye.

Óvodapedagógusaink feladata a gyermeki személyiség aktuális fejlődési állapotának feltérképezése után a természetes fejlődés segítése, tudatos, tervszerű nevelőmunkával.

A fejlődés segítése azt jelenti, hogy

- a gyermeki fejlődés egyenetlenségeit, hiányosságait pótoljuk, korrigáljuk,
- az elért fejlődési eredményeket megerősítjük,
- lehetővé tesszük a fejlődésben való továbblépést.

A gyermek fejlődésében kiemelt szerepet szánunk a játéknak, megvalósítását az óvodai élet tevékenységrendszerén belül kívánjuk megvalósítani. Ezen belül alakulnak az értelmi nevelés feladatai, a személyiségformálás és a képességfejlesztés a különböző foglalkozási területeken belül.

3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

Előtérbe helyezzük a *gyermekközpontúságot*. Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, jogait, minden gyermeket önmagához képest fejlesztünk. A gyermekek mindenek feletti érdekeit helyezzük előtérbe, szem előtt tartva, hogy szükségük van a felnőttek gondoskodására, nevelésére, példamutatására és szeretetére.

Tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogait gyermekük nevelésében. Az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelést erősítve tudja nevelő szerepét betölteni. Fontos, hogy az **együttműködés** egyenrangú, nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósuljon meg.

Fontosnak tartjuk kiemelni a **játékot**, melynek keretében kívánjuk megvalósítani a képességfejlesztést.

Fejlesztésünk alapja az élményekkel teli tapasztalatszerzés a gyermekek aktív részvételével, mert az rögzül bennük maradandóan, amit minél többféleképpen megtapasztalnak, átélnek.

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA ÉS FELADATAI

4.1 NEVELÉSI CÉLUNK

A család és az óvoda a gyermekek nevelésének elsődleges színtere, innen kapják a legtöbb információt, itt szerzik legtöbb tapasztalatukat, ezek vannak rájuk a legnagyobb hatással.

Az óvoda, az óvodai élet kezdetétől tervszerűen és tudatosan fejleszti a gyermekek személyiségét, és normákat közvetít feléjük.

A normákhoz való alkalmazkodást szokásrendszerek kialakításával valósítjuk meg.

Az elvárások, szokásrendszerek akkor válnak a gyermekekben automatikus viselkedéssé, ha több oldalról is megerősítést nyernek, ezért nagyon fontos a család és az óvodapedagógusok együttműködése.

Nevelési **célunk**, hogy a hozzánk járó gyermekek iskolaéretté váljanak az óvodáskor végére, és kialakuljon bennük az egészséges életmód iránti igény.

Nevelési célunk megvalósításában általános feladataink:

- a családokkal való együttműködés összhangjának megteremtése,
- információnyújtás a szülőknek a gyermeki fejlődésről, általános nevelésről, nevelési módszerekről,
- megőrző, gondozó, azaz szociális funkció,
- iskolai életmódra való felkészítés,
- a gyermeki személyiség feltérképezése, tervszerű fejlesztése,
- a gyermekek egészséges életmódra való felkészítése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása,
- dohányzás megelőzés,
- a szervezet védelme, egészséges fejlődésének biztosítása.

4.2 NEVELÉSÜNK FŐ FELADATAI

A nevelési célok megvalósítása érdekében az óvodai nevelőmunkánknek az alábbi feladatokat kell megvalósítania:

- Egészséges életmódra nevelés
- Anyanyelvi nevelés

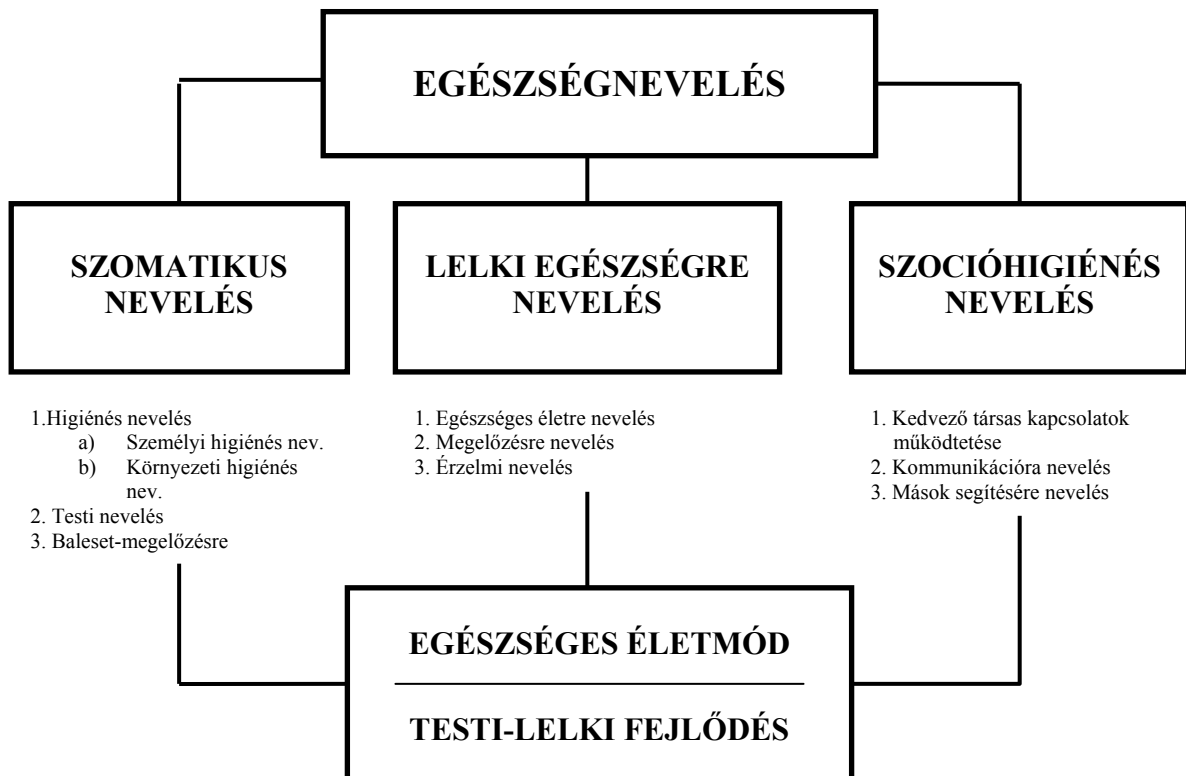
Egészséges életmódra nevelés

Célja: az egészséges életvitel igényének kialakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése.

Általános nevelési feltételei:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgásfejlesztés),
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, képességfejlesztés),
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség, stb.).

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS FŐ FELADATAI

Ezek a látszólag elhatárolt területek a valóságban egységet alkotnak, egymástól elválaszthatatlan tulajdonságokat és tevékenységeket takarnak. Az értelmi fejlesztés és a szociális fejlesztés ugyancsak egészségvédő, nevezetesen: lelki egészségvédő feladata óvónőinknek.

Fontos a gyermekek testi gondozása, testi szükségleteinek kielégítése és a testi épség védelme. Ez alapvető feladatunk. A gyermekek higiéniai tennivalókra való szoktatását foglalja magába:

- a tisztálkodást
- a WC használatát
- a kulturált étkezést
- a környezeti higiénéiát és rendet
- a balesetmentes viselkedést
- a ruházat tisztántartását.

Szintén kiemelt jelentőségű az óvodai élet minden fázisában a gyermekek mozgásigényének kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásainak kifejlesztése. A gyermekek testi képességeinek fejlesztését foglalja magába:

- az alapvető mozgásfunkciókban (a járásban, futásban, lépcsőn járásban, stb.),
- a humán mozgáskultúrában (játékban, feladatteljesítésben, együttes tevékenységben, segítségben, baleset-megelőzésben).

Az egészségmegőrzés és az egészségfejlesztés a gyermek viselkedésére, magatartására épül. Az egészséges életmód alakítása során kialakul a gyermekek igénye a személyi és környezeti higiénére, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra és kulturált étkezésre, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére, az adott helyzetben az egészségesebb megoldás választására, a másokon való segítségre.

Az egészséges életmódra nevelés érdekében feladatunk:

- a gyermekek mozgásigényének kielégítése,
- mozgásuk összerendezetté, harmonikussá rendezése,
- az egészséget károsító magatartásformák elkerültetése,
- az egészségvédő készségeik, képességeik fejlesztése,
- az egészséges környezet alakítását, a környezeti ártalmak csökkentését érezzék fontosnak,
- testi és lelki szükségleteik kielégítése,
- a mindennapi élet alternatívái (életviteli helyzetek) közül a legegészségesebbet válasszák,
- tanulják meg az alapvető értékek (élet, egészség) megvédését.

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai élet minden mozzanatát, nevelésünk teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.

Célja: a gyermekek nyelvi és kommunikációs képességeinek fejlesztése.

A kommunikáció nagy része spontán hat a gyermekek beszédfejlődésére, de szükség van a tudatos anyanyelvi nevelésre is.

A beszédfejlesztés folyamán a beszéd formai tartalmát és a beszédmegértést is fejleszteni kell. Ennek érdekében spontán, minden egyes óvodai tevékenységben és tudatos, tervszerű munkával a mese-vers kezdeményezéseken fejlesztjük a gyermekek beszédét.

Az anyanyelvi nevelés biztosítása érdekében feladatunk:

- a beszédkedv felkeltése, beszédhelyzetek teremtése,
- szókincsbővítés,
- folyamatos beszédre nevelés,
- helyes mondatalkotás kialakítása,
- a magyar beszédre jellemző jegyek megszoktatása, kialakítása,
- a kommunikációs eszközök gyakoroltatása.

5. NEVELÉSÜNK ALAPVETŐ KERETEI

5.1 EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD, GONDOZÁS

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása egyik legfontosabb feladatunk.

Az ember egyedi lény, azaz minden mástól különböző személy, akinek élete megfordíthatatlan, semmi mással nem helyettesíthető. Az óvodás gyerekek is mások és mások. Más a természetük, viselkedésük, értelmi és érzelmi működésük és más az egészségi állapotuk, edzettségük, teherbíró képességük, szervezeti állapotuk is.

Ezért az óvónő egészségvédő, egészségfejlesztő nevelési funkciójának minden gyermekkel kapcsolatosan egyedi jellegűnek kell lennie. Mindent meg kell tennie minden egyes gyermek legteljesebb egyéni egészségi potenciáljának (a legjobb egészség fenntartásának, megerősítési lehetőségének) elérése érdekében, amely biztosítja az egyén kiegyensúlyozott, boldog életét, az életörömet, az egészséges állapot örömteli megélését és a harmonikus élet értékét.

Az egészséges életmód alakításának célja:

- egészséges életvitel iránti igény kifejlesztése
- egészséges életmód szokásainak megalapozása
- az egészséget károsító magatartásformák visszautasítása (dohányzás megelőzési program)
- testi fejlődés elősegítése
- a személyiség szabad kibontakozása.

Az egészségnevelés valamire felkészítő, megelőző (prevenciós) eljárás. Az egészségmegőrzés a meglévő egészség fenntartását, azaz a megelőzést célozza. Ne a betegségtől óvjon, hanem készítse elő, edze meg a szervezetet, győzze le a stresszhatását.

Óvodánk a gyermekek méreteihez és szükségleteihez igazította az intézmény személyi, tárgyi környezetét, amely biztosítja a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítését.

Csoportszobáink a játék, a foglalkozások és az alvás színterei, ezért elegendő helytel és megfelelő felszereléssel rendelkeznek. A falak fehérek, az ablakok nagyok, melyeken világos, elhúzható függönyök találhatók. A berendezési tárgyakat a gyermekek méreteihez igazítottuk, könnyen tisztíthatóak és könnyen mozdíthatóak.

Óvodánk udvara és játékeszközei lehetőséget nyújtanak a különböző, változatos mozgásokra, a gyermekek mozgásigényének kielégítésére.

Öltözőink kialakításánál arra törekedtünk, hogy megfelelő méretű helye legyen a gyermekeknek a váltóruhák és váltócipők tárolására, illetve a hőmérsékletnek megfelelő ruhacserére.

A mosdóban található tárgyak is a gyermekek méreteihez igazodnak. Eszközei segítik a megfelelő személyi higiénia biztosítását, a gyermekek szükségleteinek kielégítését.

Az egészséges környezet fenntartása érdekében napi, heti, havi takarítást végeznek az óvoda dajkái.

Az óvónő feladatai:

- gondozás, testi szükségletek kielégítése
- gyermekek egészségének védelme, mozgásigényének kielégítése, edzettségének biztosítása
- a gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérése
- modellnyújtás, példamutatás
- szeretetteljes, biztonságos légkör kialakítása
- az egészséges életmód szokásainak megalapozása
- 4 éves kortól a dohányzás megelőzési program ismertetése a gyermekekkel.

Gondozás, testi szükségletek, mozgásigény kielégítése

Fontosnak tartjuk, hogy a gondozási szokások kialakításánál a család és az óvoda szorosan együttműködjön, azonos elvek betartását várjuk el a gyermekektől. Ezért az óvodába érkező új gyermekekről az **„Adatgyűjtő lapon”** (1. sz. melléklet) tájékozódunk, melynek célja a gyermeki szokások, szükségletek megismerése, annak figyelembe vétele.

Ahhoz, hogy a gyermekek megfelelő gondozásban vegyenek részt, elengedhetetlen az óvodapedagógus és a gyerekek közötti meghitt, megértő kapcsolat. Ez tőlünk, óvónőktől őszinte, szeretetteljes, bizalomkeltő, tapintatos, elfogadó, hiteles magatartást, viselkedést kíván.

A 3-7 éves gyermekek életének fontos része a helyes életritmus megteremtése, mely biztonságérzetet nyújt. Óvodánkban, a folyamatos játéktevékenységben, azonos időpontokban ismétlődnek az étkezések (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna), a levegőzés, az udvari játék és a pihenés.

A helyes szokások kialakítását az óvónő a dajka nénivel együtt, állandó, segítő közreműködéssel végzi. Az óvónők a (testápolási, öltözködési, étkezési, pihenési) szokásrendszerek tudatos kialakításával, annak betartásával segítik a szokásrendszerek rögzülését a gyermekekben.

A gyermekeknek saját maguknak kell megtapasztalniuk, hogy a felnőttek segítőkészek, de senki nem tesz meg helyettük semmit, amit ők is meg tudnak tenni.

Ennek érdekében az óvodapedagógusok és a dajkák folyamatosan beszélgetnek a gyermekekkel a gondozási tevékenységek során, és csak akkor segítenek, ha a gyerekeknek szükségük van rá.

A gyermekek önálló testápolását, étkezését, öltözködési szokásainak szintjét az óvodába lépéstől kezdve *Csoport fejlődési naplójában* (2. sz. melléklet) kísérjük figyelemmel.

Étkezés:

A gyermekek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás, a gyermekek egyéni ízlésének ismerete, formálása. A naponta visszatérő zöldség, gyümölcs fogyasztása, a közös csemegézés, formálja a gyerekek szemléletét, és a szülők figyelme is ráirányul a nyers zöldség- és gyümölcsfogyasztásra, a rágás fontosságára.

Az étkezési időt úgy alakítottuk, hogy az étkezésekre mindig azonos időpontban, minél kevesebb várakozási idővel kerüljön sor.

Az étkezés óvodai feltételeit önkiszolgálással és naposi feladatok ellátásával valósítjuk meg.

Szokáskialakítás:

- Az étkezések együtt, közösen, nyugodt körülmények között történnek.
- Fontos az esztétikus terítés, szalvéta, kanál, villa, nagycsoportban (januártól) kés használata.
- A beszenyeződött alátétet a napos azonnal letörli, ha kell, kicseréli.
- A különböző fogásokhoz lapos, mély és süteményes tányérokat használunk.
- A folyadékpótlásról egész nap gondoskodunk, a víz kitöltéséhez segítséget nyújtunk.
- Elfogadjuk, ha a gyermek étvágytalan, válogatós. Eldönthetik, hogy az eléjük tett ételt elfogyasztják, vagy sem, de mindenképpen ösztönözzük őket az étel megkóstolására.
- A nagycsoportosok maguknak szedik ki az ételt az asztal közepére állított tálból.
- Figyelünk a helyes testtartásra étkezés közben is.
- Étkezés előtt mosdóhasználatra szoktatjuk a gyermekeket, hogy mindig tiszta kézzel, szükségleteiket elvégezve üljenek az asztalhoz.
- Étkezés közben figyelünk a kultúrált szokások kialakítására (csendes, halk beszéd, eszközök megfelelő használata, csukott szájjal rágás, szalvéta helyes használata).

Testápolás:

Az egészséges életmód kialakításához szorosan kapcsolódik a testápolás. A gyermekek óvodába lépésétől arra törekszünk, hogy fokozatosan önállóan lássák el önmagukat, és az óvodáskor végére kialakuljon bennük az igény a személyi higiénéért, ápoltságért és szükségleteik kielégítésére.

Szokáskialakítás:

- Célunk az, hogy a gyermekek saját szükségleteiknek megfelelően, önállóan használják a mosdót.

- Csoportosan csak az étkezések előtt és után mennek a gyerekek a mosdóba, egyébként igényeik szerint veszik használatba.
- A gyermekek minden ebéd után megmossák a fogukat a saját jelükkel ellátott fogkefékkel, amelyeket szükség szerint, de minimum 2 havonta cserélünk.
- Használat után a fogmosó eszközöket kimosva, tisztán rakják vissza a megfelelő, jellel ellátott helyére.
- A gyermekek megtanulják a WC papírt funkciójának megfelelően használni, és a WC-t használat után lehúzni.
- Minden WC használat után kézmosásra szoktatjuk a gyerekeket.
- A kézmosások során hosszú ujjú ruháikat mindig húzzák fel.
- Megtanítjuk nekik a folyékony szappan használatát, hogy se túl sokat, se túl keveset ne használjanak.
- Kézmosás után a saját jelükkel ellátott törülközőbe törölgék kezüket, és utána a megfelelő, jellel ellátott helyre akasszák vissza azt.
- Szükség esetén használjanak körömkefét.
- Minden gyerek saját jellel ellátott fésűvel rendelkezik, amelyet megtanulnak használni. A hosszú hajú gyerekeknek az óvónők segítséget nyújtanak.

Öltözködés:

Az időjárásnak, hőmérsékletnek megfelelő öltözködés elsajátításával a gyermekek megtanulják megőrizni egészségüket.

Szokáskialakítás:

- A gyermekek önállóan öltöznek fel-le, ha valamelyik ruhadarabbal problémájuk akad, kérhetik a felnőttek segítségét.
- A gyerekek megtanulják, hogy a hőérzetüknek megfelelően, önállóan fel, illetve le vegyék ruháikat.
- Az udvarra folyamatosan mehetnek ki, hogy ne kelljen a meleg öltözőben felöltözve várniuk a még öltöző társaikat.
- Az öltözködés gyakorlására megfelelő, elegendő időt biztosítunk, annak érdekében, hogy minden gyermek önállósági fokának megfelelően próbálkozhasson az önálló öltözködéssel.

Alvás, pihenés:

A megfelelő minőségű és mennyiségű alvás, pihenés szintén az egészséges életmód kialakításának szerves része és nélkülözhetetlen a gyermekek fejlődéséhez.

Szokáskialakítás:

- Arra szoktatjuk a gyerekeket, hogy alvás előtt végezzék el azokat a szükségleteiket, amelyek zavarnák a többiek nyugodt pihenését (WC használat, orrfújás, hajából vegye ki a gumit, csatot, stb.).
- Alvás előtt minden gyermek leveszi magáról a zavaró, szorító ruhadarabokat, és pólóban, bugyiban fekszik az ágyába.

- A gyermekek a levetett ruhadarabokat összehajtva az ágy végébe teszik, és egymás mellé helyezik cipőiket.
- Megengedjük, hogy a gyermekek egy alvókával együtt alhassanak.
- Alvás előtt csendes beszéddel, énekkel, rövid mesével hangoljuk a gyermekeket pihenésre.
- A nehezen alvó, vagy nyugtalan gyerekeket simogatással, cirógatással segítjük elaludni.
- A kevesebb alvásigényű gyermekeket nem kényszerítjük alvásra, ők csendben pihennek ágyukban.
- A nagycsoportosok számára biztosítjuk, hogy ha már nem igénylik az alvást, a pihenőidő alatt csendes játékkal foglalhassák el magukat.
- Az ébresztés kedves simogatással, halk beszéddel történik.
- Ébredés után a gyermekek önállóan öltöznek, és használják a mosdót.

Mozgás:

Az óvodáskorú gyermekek számára a mozgás belső igény, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végeznek. Mozgásigényük más és más, de a mindennapi mozgás nélkülözhetetlen számukra. A csoportszobák viszonylag szűk mozgásteret adnak, de itt is elhelyeztünk kis helyet foglaló mozgásfejlesztő eszközöket, illetve a bútorok könnyű mozgatásával rövid idő alatt nagyobb teret nyerhetünk. Igyekszünk minél több időt tölteni az udvaron, ahol a különböző játékeszközök tartalmas, sokszínű mozgásformák gyakorlására adnak lehetőséget.

Szokáskialakítás:

- A gyermekek mozgásfejlesztését szolgálják a heti kötelező testnevelés foglalkozások,
- alkalomszerű kirándulások,
- a mindennapos udvarhasználat.
- Lehetőséget biztosítunk heti egyszeri alkalommal az uszoda látogatására.
- Óvodánk különböző mozgásos programokat is biztosít a gyermekek számára (pl.: néptánc, akrobatikus rock and roll, prevencióos torna, stb.) heti rendszerességgel, amelyeket igyekszünk a szülők igényei szerint megválasztani.

Gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

- Az óvodában megbetegedett gyermekek szüleit azonnal értesítjük, és megérkezésükig a gyereket a csoportban ápoljuk, ha szükséges, kihívjuk hozzá az óvoda orvosát.
- Betegség után csak egészséges gyermek jöhet újra az óvodába, orvosi igazolás ellenében. Ennek hiányában a gyermek nem vehető vissza az óvodába.
- A gyermekek egészségi állapotát az óvoda orvosa ellenőrzi a fenntartóval kötött megállapodás szerint.
- A fertőző betegségek terjedésének megállításáért az alábbiakat tesszük:
 - gyakori, rendszeres szellőztetés,
 - saját jellel ellátott tisztálkodási eszközök biztosítása,
 - az óvoda tisztaságát a rendszeres napi, heti, havi takarításokkal biztosítjuk.

- Hetente egyszer tartásjavító, lábboltozat építő tornán vesznek részt a gyerekek.
- A gyermekek egészségügyi állapotát és fejlődését folyamatosan nyomon követjük.

A lehető legtöbb időt töltjük a szabadban. Ha erre nincs mód, akkor szellőztetéssel biztosítjuk a jó levegőt.

A gyermekeket arra szoktatjuk, hogy mindig az időjárásnak megfelelően öltözködjenek. Ehhez a szülőknek biztosítaniuk kell a megfelelő váltóruhát.

A nyugalmat árasztó környezet, a szeretetteljes bánásmód, a gyermekek biztonságérzetét erősítik. A szokások elsajátítása közben kialakulnak egészséges életmódbeli készségeik, jártasságaik. Testi szükségleteiknek felismerése, kielégítése hozzájárul a derűs, félelemmentes közérzethez. Megtanulnak önállóan tisztálkodni, öltözködni, ismerik, alkalmazzák a higiénés és esztétikus étkezési szokásokat. Képesse válnak önmaguk és társaik segítésére. Vigyáznak ruhájuk, környezetük tisztaságára. Alakul igényük a maguk körüli rend megteremtésére. Testileg megfelelően edzettek, teherbírók, mozgásuk összerendezett, jó állóképességgel rendelkeznek.

Az egészségre nevelés, gondozás folyamatában elsődleges a *prevenció*, és az egyéni adottságokat figyelembevevő testi fejlesztés. Az *óvónő és a családok együttműködése* a gyermek testi szükségleteinek kielégítésére és az ellenálló képesség fejlesztésére is irányul. Az egészséges gyermek a biztonságos, derűs környezetben jól működő életfunkciókkal rendelkezik: vidám, érdeklődő, aktív.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szokásukká válik a rendszeres, gondos tisztálkodás.
- Önállóan:
 - mosakodnak,
 - használják a körömkefét,
 - törülköznek,
 - fésülködnek,
 - megfelelő sorrendben öltözködnék,
 - gombolják ruháikat,
 - használják a WC-t, vigyáznak annak rendjére, tisztaságára,
 - mossák fogukat,
 - tartják tisztán a fogápolószereket,
 - használják a zsebkendőt.
- Kultúráltnak étkeznek, viselkednek.
- Készségszinten használják az evőeszközöket.
- Önállóan képesek a megfelelő mennyiségű étel kiszedésére.
- Helyes, természetes testtartással ülnek.
- Igyekeznek környezetüket rendben és tisztán tartani.

5.2 ÉRZELMI NEVELÉS

Az érzelmi nevelés óvodánkban a legalapvetőbb nevelési forma, és a gyermek óvodába érkezésétől a nap minden pillanatában fontos hangsúlyt kap.

Fontos, hogy a gyermeket az első pillanattól fogva pozitív érzelmi hatások ériék, akár a felnőttek, akár a gyermekek részéről.

Feladatunk a barátságos légkör, az otthonos, szeretetteljes élmények biztosítása. Nagyon fontos az óvónő-gyermek és a gyermek-gyermek kapcsolatok erősítése, a gyermekek társas szükségleteinek kielégítése. Különös hangsúlyt fektetünk a beszoktatás rendszerének kialakítására, a közös élményekre épülő tevékenységek kialakítására és a közösségi élet szokásainak kialakítására.

Az érzelmi nevelés célja:

- a gyermekek érzelmi biztonságának, érzelmi kiegyensúlyozottságának megteremtése, a gyermekek zavartalan fejlődésének alapvető feltételeként.

Feltétele:

- az óvodapedagógusok állandó jelenléte a csoportban,
- az óvoda és a család együttműködése,
- a felnőtt-gyermek közötti kapcsolatok meghittsége, bizalma,
- biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése,
- a gyermekközpontúság kialakítása, a gyermeki tisztelet megléte,
- barátságos, otthonos légkör kialakítása.

A nyugodt, kiegyensúlyozott érzelmi légkör biztosítása, megteremtése

- Olyan kapcsolatot alakítunk ki a gyermekekkel, melyben érzik a szeretetet és a bizalmat. Ezt a nap minden pillanatában fenntartjuk és minden megnyilvánulásunkban jelen van.
- A gyermekek iránti tisztelet a nevelés, gondozás teljes folyamatában jelen van.
- Az óvónő a gyermek óvodába lépése előtt kapcsolatot teremt, ismerkedik a családdal és a gyermekkel. Kialakítja a szülővel azt a partnerkapcsolatot, ami átsegíti a gyermeket a beszoktatás időszakán, és ami az óvodai élet végéig megmarad.
- A napirendet úgy alakítjuk, hogy a játék kapja a legnagyobb hangsúlyt.
- A napirendet következetesen betartjuk, és ezzel biztosítjuk a gyermekek életében a rendszerességet.
- Mindig figyelünk a gyermekek egyéni érzelmi szükségleteire, és lehetőségeinkhez képest kielégítjük azokat.
- A gyermekek igényei szerint időt biztosítunk a négy szemközti beszélgetésekre.
- Szükség esetén szakember segítségét javasoljuk a szülőnek, és együttműködünk a szakember munkájában.

Szokáskialakítás:

- A gyermeket érkezéskor személyesen fogadja óvónője (simogatással, öleléssel, kedves szóval, stb.), és igény szerint biztosítja a testközelséget.
- Hagyományokat alakítunk ki, melyeket egész évben megtartunk, és tovább viszünk az óvodáskor végéig (pl. születésnapok, névnapok megünneplése).
- A gyermekek érkezéskor és távozáskor köszönnek társaiknak, a felnőtteknek a csoport szokásainak megfelelően.
- Pihenésnél, alvásnál nyugodt légkört biztosítunk. Mesével, énekkel, igény szerint simogatással, stb. segítjük az elalvást.

Beszoktatás

Óvodánkban a felvétel folyamatos, a felvehető gyermeklétszám betöltöttségének függvényében.

Az óvodakezdés első benyomásai az óvodai élet egészére élményeket adnak, meghatározzák a gyermekeknek, szülőknek az óvodához való viszonyát és a létrejövő kapcsolat minőségét.

Óvodánkban a beszoktatás a gyermek igényeihez igazodik, de igyekszünk a szülővel együtt eltöltött időt minél jobban lerövidíteni, mert az a tapasztalatunk, hogy az anyás beszoktatás ideje megnyúlik.

Mivel az új gyermekek folyamatosan érkeznek óvodánkba, könnyebb számukra a beilleszkedés, mert az óvónők több időt tudnak tölteni az egyes gyermekekkel. Kislétszámú csoportjaink pedig megteremtik a családi légkört, ahol hamarabb megismerik az óvónőket és társaikat, hamarabb kialakul biztonságérzetük.

Ha szeptember elején több új gyermek kezdi meg egyszerre az óvodát, akkor egy hétig mindkét óvónő egésznap a csoportban tartózkodik. Ezzel biztosítjuk, hogy a gyermekek mindkét óvónőt egyformán megismerhessék, és ne okozzon bennük félelmet a már ismert óvónő „eltűnése”, az új óvónő megjelenése.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A szokások a gyermekek igényeivé válnak.
- Érdeklődnek egymás iránt.
- Érdeklődéssel hallgatják meg egymást.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel.
- Nem vágnak sem az óvónő, sem egymás szavába.
- Örülnek a csoport és egymás sikereinek.
- Képesek önálló kapcsolatteremtésre.
- Szívesen tevékenykednek a csoport érdekében.

5.3 KÖZÖSSÉGI, ERKÖLCSI NEVELÉS

A közösségi, erkölcsi nevelés célja:

- az erkölcsi normák és követelmények megalapozása az életkori sajátosságoknak megfelelően a társas érintkezésben, viselkedésben
- a közösség iránti igény kifejllesztése, társas, közösségi gyermekek nevelése

A közösségi nevelés alapvető feltétele a gyermekek életének céltudatos megszervezése. Kialakítjuk a gyermekek életrendjét, ritmusát, időbeosztását. A szervezeti keretet a napirend biztosítja, amely segíti a gyermekek közösségi életének fejlődését. A közösségi élet tartalmát a különféle tevékenységek alkotják. A tevékenységeknek biztosítaniuk kell az együvértartozás érzését.

Közösségi kapcsolatok fejlesztése

Óvónő kapcsolata a gyermekekkel:

Az óvónő viselkedése mindig minta a gyermekeknek a kapcsolatalakítás terén is.

A témával „Az érzelmi nevelés” című fejezet foglalkozik bővebben.

Gyermek-gyermek közötti kapcsolat:

Az óvónő irányítja a gyermekek közötti kapcsolatokat, ezért segítse:

- a gyermekek helyét megtalálni a csoportban,
- a barátságok kialakulását,
- a félénk, visszahúzódó gyermekek beilleszkedését,
- alakítsa a közösségi érzelmeket,
- az újonnan érkezett gyermekek beilleszkedését.

A közösségi élet szokásainak, hagyományainak kialakítása

A szokások kialakításánál nagyon fontos a családokkal való együttműködés. Egyöntetű követelmények, szokások nélkül a gyermekek szokásai megbízhatóan nem alakíthatóak ki.

Már kiscsoportban kialakítjuk a legalapvetőbb szokásokat, majd később az óvónők a begyakoroltatásra, fejlesztésre törekednek.

Néhány példa a közösségi élet szokásai terén azok közül a szabályok közül, amelyeket elvárunk a gyermekektől:

- a leesett játékokat fel kell venni
- azt, amivel már nem játszanak el kell rakni a helyére
- a teremben normál hangerővel kell beszélni
- környezetünk eszközeivel óvatosan kell bánni, meg kell védeni
- távozáskor, érkezéskor köszönni kell
- meg kell köszönni, ha kapnak valamit

- el kell kérni a játékszereket egymástól; türelmesen várják meg, amíg megkapják
- segíteni kell egymásnak
- meg kell egymást hallgatni
- étkezésnél nyugodtan, csendben kell beszélgetni
- tisztelettel kell viselkedni a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, stb.

Az ünnepek, ünnepélyek jelentős események mindenki életében, és a közös átélés élményével hatnak a gyermekekre. Az ünnepre hangoló, örömteli közös tevékenységek a gyermekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorolnak, erősítik a közösséghez, az óvodába tartozás élményét.

Az ünnepek előzményei, megvalósításai illeszkednek az óvodai élet mindennapjaiba, nem zavarják meg azok ritmusát, szokásait, de kiemelkednek a mindennapokból, jelezve ezzel fontosságukat.

Minden ünnepet öröm, várakozás és készülődés előz meg, és minden ünnepnek megvan a saját jellege, hangulata. A csoportok ünnepi díszbe „öltöznek” a gyermekek közreműködésével.

Ügyelünk arra, hogy ne fárasztjuk ki a gyermekeket a felkészüléssel, hogy megőrizhessük az örömteli várakozás hangulatát.

A szülők csak az itt megjelölt ünnepeinken vehetnek részt.

Az óvoda ünnepeinek szokás- és hagyományrendszere

Mikulás (december 6.)

Az ünnepet izgalmas készülődés előzi meg.

A Mikulás-váró műsor segít megteremteni a várakozás hangulatát. A Mikulás a műsor végén érkezik meg a gyermekek éneklésére, verselésére. A Mikulás elbeszélget a gyermekekkel, meghallgatja a neki tanult verseket, dalokat, végül a zsákjából előkerülnek az ajándékok, amelyet minden gyermek személyesen vesz át.

Karácsony

Karácsonyi készülődés előzi meg az ünnepet december elejétől (Advent időszakában). Az Adventi koszorút a gyermekekkel közösen készítjük, és minden pénteken meggyújtunk egy gyertyát.

Minden csoportszobába Adventi naptárt helyezünk el, amelynek minden zsákjában egy-egy vers vagy ének található, és egy kis édesség a zsákot nyitó gyermeknek. Mindennap más gyermek nyithat zsákot, és a benne talált verset, éneket közösen adjuk elő.

Megkezdődik a csoportok, az öltöző díszítése, és az egész óvodát karácsonyi hangulatba öltöztetjük.

A bejárati kapu mellett lévő fenyőfát színes égőkkel dekoráljuk.

A gyermekekkel közösen karácsonyi díszeket, ajándékokat készítünk, beszélgetünk az ünnepről, a szeretetről.

Karácsony délutánján az óvónők titokban feldíszítik a karácsonyfát, és előkészítik a gyermekeknek szánt, becsomagolt ajándékokat.

Az ünnep a csoportszobákban történik, amelyre a gyermekek műsorral készülnek.

Az ünnepre a szülőket is meghívjuk.

Farsang

Farsang napján a gyermekekkel együtt az óvónők is jelmezbe öltöznek. A dekorációt, álarcokat közösen készítjük el.

A jó hangulatról zenés műsor gondoskodik, vidám vetélkedőkkel és jelmezes felvonulással.

Húsvét

A húsvéti készülődés során a közösen végzett munka eredményeképpen feldíszítjük az óvodát.

Alkalomhoz illő díszeket, jelképeket készítünk, különböző technikákkal tojásokat díszítünk.

Az ünnep napján kíváncsian várjuk a nyuszt, mert ha jó az idő, az udvaron rejti el az ajándékokat, amelyeket a gyermekeknek kell megkeresni.

A fiúk locsolóverset mondanak, és illatos kölnivel öntözik meg a lányokat, akik hímes tojással köszönik azt meg.

Anyáknapja

Anyáknapjára műsorral készülnek a gyermekek, amelyre meghívjuk az édesanyákat és a nagymamákat.

A gyermekek ajándékokat készítenek az óvónők közreműködésével, amelyet egy csokor virág kíséretében adnak át a műsor végén.

Gyermeknap

Ezen a délutánon a szülőkkel közösen, vidám délutánt töltünk a szabadban. A jó hangulatról zenés műsor gondoskodik, játékos vetélkedőkkel.

Légvár, büfé teszi még izgalmasabbá és felejthetlenebbé a délutánt.

Évzáró, óvodai ballagás

Az évzáró ünnepségünkre meghívjuk a szülőket is, akik egy műsor keretében bepillantást kapnak a gyermekek egészéves munkájába.

A búcsúzó nagycsoportosok elköszönnek az óvodától, társaiktól és az óvoda dolgozóitól.

A kisebb gyermekek verssel, énekkel és egy kis emlékeztetővel búcsúztatják az iskolába készülődőket.

Gyermekek névnapjának, születésnapjának ünnepe

Az óvodában minden gyermeknek megünnepeljük a névnapját, születésnapját. Az ünnepelt kívánságára dalokat, verseket mondunk, majd a felköszöntött gyermek megvendégeli társait.

Erkölcsei követelmények megismertetése, megértetése, elfogadtatása, gyakoroltatása

A gyermekeket meg kell tanítani a helyes viselkedés és együttélés szabályaira ahhoz, hogy az életben megfelelően tudjanak eligazodni.

A gyermekeknek mindig a fejlettségi szintjüknek megfelelően magyarázzuk el a szabályokat, azok szükségszerűségét. Ha ez nem történik meg, nem belső belátás, értelem fogja vezérelni a gyermekek viselkedését.

A mindennapok alkalmait, lehetőségeit kihasználjuk arra, hogy gyakoroltassuk a gyermekekkel:

- a bemutatkozást,
- a köszönést,
- a megszólítást,
- a tudakozást, kérdezést,
- a kérést,
- a segítségnyújtást, segítségadást,
- az étkezés szabályait,
- az óvodán kívüli viselkedést,
- a vendégfogadást,
- az előzékenységet (lányokkal, kisebbekkel, felnőttekkel szemben),
- az alkalomhoz illő megjelenést,
- mások türelmes végighallgatását.

A szocializáció változásának nyomon követése, egyéni fejlesztés

A gyermekek érzelmeinek alakulását, közösségben elfoglalt helyét, szerepét, erkölcsi, magatartási viselkedését, normákhoz való viszonyát a „Csoportfejlődési naplóban” (2. sz. melléklet) követjük nyomon.

A fejlődés egyenetlenségeit, - melyet a csoporthoz viszonyítva határozunk meg - egyéni, differenciált fejlesztéssel igyekszünk korrigálni.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek a begyakorolt erkölcsi, magatartásbeli szokásokat, szabályokat betartják, viselkedésükben alkalmazzák.
- Segítik egymást.
- Türelmesen végighallgatják társaikat és a felnőtteket, nem vágnak mások szavába.
- Konfliktushelyzetben megbeszélik problémáikat, megpróbálnak megoldást találni.
- Elkérik és átadják egymásnak az elkért játékszereket.
- Le tudnak mondani érdekeikről mások érdekében.
- Érdeklődnek mások iránt.
- Udvariasan viselkednek a csoportba érkező vendégekkel.
- Ragaszkodnak egymáshoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- A felnőttekkel szemben tisztelettudóan viselkednek.

5.5 EGYÉNI BÁNÁSMÓD

Kislétszámú csoportjaink alkalmasak arra, hogy az egyéni bánásmódot teljes mértékben megvalósítsuk. Az óvónőknek van idejük külön-külön megismerni a gyermekek képességeit, erősségeit, gyengeségeit és az egyéniségüket. Folyamatosan nyomon tudják követni a gyermekekben történt változásokat, és lehetőségük van arra, hogy akár külön foglalkozzanak velük.

Nagyon fontosnak tartjuk a személyes, bensőséges kapcsolat kialakítását a gyermekekkel, hogy tudják, bármikor bizalommal fordulhatnak óvónőikhez.

A gyermek életkorának megfelelő fejlődési szinttől való eltérés esetén egyéni fejlesztést alkalmazunk, és ha kell, a gyermeket szakemberhez irányítjuk, a szakember munkájával együttműködünk.

Az egyéni bánásmód célja:

- a gyermekek egyéni szükségleteinek, fejlődésének figyelembevételével a differenciált nevelés, fejlesztés
- a különböző neveltségű, értelmi, érzelmi, testi fejlettségű gyermekek sajátos ütemű fejlődésének elősegítése, biztosítása.

Minden ember más és más. Nincs két egyforma gyermek sem, ezért az óvodai nevelőmunka során nagyon fontos a differenciálás, amellyel a különbözőségekhez való illeszkedést valósítjuk meg. Mindig a csoportban lévő gyermekek fejlődési szintjéhez kell igazodnia az óvónőnek.

Az eltérő fejlettségű gyermekeknek minden helyzetben joguk van más ütemben haladni. Az együttműködésre kész, támogató figyelem és segítségnyújtás biztonságát az óvodapedagógus személye, attitűdje jelenti.

A gyenge pontokat nem hibaként értékeljük, hanem a lassúbb fejlődés jeleként. A tévedéseket természetesnek tekintjük, és segítjük a helyes megoldás felismerését.

Minden folyamatban, minden helyzetben, minden tevékenységben több szinten biztosítjuk a gyermekek számára a differenciálást, az egyénre szabott fejlesztést.

Az egyéni fejlesztés a differenciált fejlesztés alapja. Az óvodánkban működő kislétszámú csoportok lehetőséget nyújtanak arra, hogy az óvónők személyes kapcsolatot építsenek ki a gyermekekkel, és a személyiségük ismerete alapján célirányosan, tudatosan tudjanak hatni a gyermek fejlődésére.

A differenciálás érvényesül:

- a bánásmódban
- a kapcsolat kialakításában
- az eszközök biztosításában

- az elvárásokban
- az elvártak teljesítésben
- az értékelésben
- a feladatok adásában
- és a fejlesztési módszerekben.

6. A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉG FORMÁI

6.1 JÁTÉK

A játék a gyermek fejlődésében alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma, ezért a játék az óvodai nevelés rendszerén belül fundamentális, mindent átható jelentőséggel bír.

A fejlődő idegrendszer egészséges megnyilvánulása a játék, ennek hiánya vagy különleges sajátosságai azonnal jelzik a fejlődés bármely problémáját.

A játék célja:

az aktív, önálló, tartalmas, érzellemmel telített játék kibontakoztatása, mely sokoldalúan fejleszti a gyermekek egész személyiségét. A gyermek játék közben ismerkedik a világgal, tapasztalatokat szerez.

A nyugodt légkör megteremtése érdekében különböző szokásokat alakítunk ki a csoporton belül.

A felnőtt jelenléte hat a játékra, illetve segítheti a gyermekek játékát.

A játék feltételeinek biztosítása

A gyermekek elmélyült játéktevékenységeihez biztosítani kell a megfelelő és elegendő helyet, időt és eszközt. Ezek nélkül nem jönne létre a nyugodt, vidám légkör és a játéknak nem lenne fejlesztő hatása.

A gyerekek eldönthetik, hogy mivel, kivel és mit játszanak. A tartalmas játékhoz változatos játékeszközöket biztosítunk számukra, és különböző játéksarkokat rendeztünk be nekik (babakonyha, babaszoba, fodrászszarok, építőjátékok, társasjátékok, puzzle, mesesarok, színes ceruzák, zsírkréták, festékek, gyurmák, ollók, különböző papírok, ragasztók, stb.).

A nap folyamán lehetőségük van mindenfajta játékra, szabadon választhatnak az óvoda játécai közül.

Az óvónők csak bizonyos helyzetekben segítik a gyermekek játékait, amennyiben a gyerekek vagy a játékhelyzet igényli. A segítség lehet:

- a játékfeltételek biztosítása
- tapasztalatok bővítése
- élmények biztosítása
- játék továbbfejlesztése.

A kisebb gyermekek általában jobban igénylik a felnőtt jelenlétét, segítségét, ezért velük szorosabb kapcsolatot lehet kialakítani. Fokozatosan megtanulják a különböző

játékformákat, a játékok kezelését és a viselkedési szabályokat. Ezt az óvónők példamutatással, közvetlen irányítással és közös játékkal segítik.

A nagyobbaknál már általában elég, ha csak figyeljük őket és biztosítjuk a játék önkéntességét, az önálló elgondolások megbecsülését, támogatását.

Segítséget nyújtunk azoknak a gyermekeknek, akik:

- nehezebben közelednek társaikhoz,
- nehezebben találnak játékot maguknak,
- az életkoruknak nem megfelelő szinten játszanak,
- nem tudnak játszani.

Játékfajták:

1. Gyakorlójáték

- Játékszerekkel, különféle anyagokkal végzett manipulációk.
- Hang, beszéd játékos gyakorlása.
- Mozgások gyakorlása.
- Játékszerek, játékeszközök vagy más tárgyak rakosgatása.

2. Szerepjáték

Szerepjáték az, amelyben a gyermekek a felnőttek szerepét, tevékenységét és a felnőttek közötti viszonylatokat sajátos játékkörülmények között: általánosított formában, képzeletük segítségével és a felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újraalkotják.

A szerepjáték a személyiségfejlesztés leghatékonyabb eszköze.

Folyamatosan fejlesztjük, gazdagítjuk tartalmát. Eszközeinek lényeges szerepe van, ösztönzően hatnak a témaválasztásra, ezért azokat biztosítani kell.

A játékkészletünket időnként kicseréljük, bővítjük, illetve a gyermekekkel közösen újakat készítünk.

3. Dramatizálás

Vágyteljesítés, feszültségoldás a motívuma. A dramatikus játék segíthet az emberi kapcsolatok formálásában, helyes viselkedési minták elsajátításában, negatív élmények feldolgozásában. A gyermekek spontán vesznek részt benne, így észrevétlenül segítheti viselkedésük alakítását is.

Gyakran összefonódik a szerepjátékkal.

4. Bábozás

A bábozás során az óvónőnek példamutató szerepe van.

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy szabadon válasszanak maguknak bábfigurát, és akár a saját maguk alkotta meséket is játsszák el, ezzel gazdagítva képzeletvilágukat, fantáziájukat.

5. Barkácsolás

Jó, ha a játék bonyolultabbá válásából fakad, és eszköztárukat bővítik vele. A kisebbek még segítséggel barkácsolnak, de a nagycsoportosok már önállóan alkotnak.

6. Konstruáló, építőjáték

A gyerekek a különféle hasábokból, konstrukciós játékokból, építő elemekből építményeket, játékszereket, tárgyakat hoznak létre. A spontán készült építményeket fokozatosan felváltja a bonyolultabb alkotások létrehozása, az elképzelt tárgyak megközelítése, a játékelemek biztos kezelése.

A nagyobbaknál gyakran kapcsolódik szerepjátékhoz.

Igyekszünk elősegíteni azt, hogy a gyermekek minél többször éljék át az „én készítettem” alkotás örömét.

7. Szabályjáték

Előre meghatározott, pontos szabályok szerint folyik le. A szabályok határozzák meg a játéktevékenység módját, menetét, befejezését.

A szabályok betartása morális magatartási követelményeket visz be a gyermekek tevékenységébe.

A játékok szervezésénél az önként vállalt szabályok betartására, szabálytudatra és az ezeknek megfelelő magatartás fejlesztésére törekszünk.

A gyermekek megismerése, fejlesztése a játékban

A játék és különösen a szerepjáték lehetőséget ad a gyermekek megismerésére. Betekintést kapunk érzelemvilágukba, közösségben elfoglalt helyükbe, a közösséghez való viszonyukba, személyiségükbe, ismereteikbe.

Megfigyeljük:

- társakhoz való viszonyát
- a közösségben elfoglalt helyét
- a gyermek személyiségét
- eszközhasználatát
- érzelmi világát, stb.

A gyermekek fejlődését az óvodába lépéstől kezdve az erre szolgáló fejlettségmérő lapon követjük nyomon. A gyermekeket játéktevékenységük közben figyeljük meg.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesek egyazon játékot együtt, több napon keresztül játszani.
- Leginkább szerepjátékokat játszanak, melyet önállóan alakítanak, és eszközöket készítenek hozzá.

- Képesek bonyolultabb építmények megalkotására is.
- Képesek betartani a szabályokat és élvezni a szabályjátékokat.
- Szívesen dramatizálnak, báboznak.

6.2 JÁTÉKOS ISMERETSZERZÉS

A nevelési folyamat szerves része, melyet fejlesztési céljaink megvalósítása érdekében sajátos módon valósítunk meg.

A játékos ismeretszerzés célja:

- A játék során a gyermekek tapasztalatokat szereznek, rendezik és bővítik ismereteiket,
- Az értelmi képességek¹ és
- Zenei képesség
- Mozgáskészség²
- Beszédképesség fejlesztése.

Az óvónő személyiségfejlesztő feladatai:

- gondolkodás,
- képzelet,
- emlékezet,
- figyelem,
- megfigyelés,
- nagymozgások,
- finommotorika,
- érzékelés,
- beszéd fejlesztése,
- számfogalom kialakítása.

Óvodánkban az óvónők által kezdeményezett tevékenységek többnyire a játékidőbe fonódnak bele, a játék lényegét megtartva.

A játékos ismeretszerzés során tudatosan, tervszerűen fejlesztjük a gyermekek ismereteit, készségeit, képességeit.

A fejlesztésre összeválogatott anyag mindig alkalmazkodik a gyermekek életkorához, életkori sajátosságaihoz.

Tervezés

Óvodánkban a fejlesztés általában kötetlen kezdeményezések, játékos szituációk, kirándulások, stb. formájában valósulnak meg. Ezekben mindig érvényesül a nevelői céltudatosság (a különböző tervek elkészítése, a játékos ismeretszerzés megszervezése).

¹ Képesség: Azok az egyéni sajátosságok, amelyek valamely cselekvés elvégzésének lehetőségét, feltételét teremtik meg.

² Készség: A begyakorlott ismeretek automatikus működése.

A tudatos fejlesztő munka témaköreit, anyagát éves tervben rögzítjük, melyet havi, illetve heti (heti tervben) lebontásban valósítunk meg a készségek, képességek fejlesztése érdekében.

(Bővebb információt a tervezéssel, hetirenddel, napirenddel kapcsolatban programunk A nevelőmunka szervezése, tervezése című fejezete nyújt.)

Szervezés

Óvodánkban a játékos ismeretszerzés, fejlesztés a nap folyamán, a nevelés egészében valósul meg. Az ismeretszerzés megvalósulási formái:

- *Spontán ismeretszerzés:* a nap folyamán a spontán adódó helyzetek, szituációk felismerése és felhasználása a fejlesztéshez.
- *Irányított ismeretszerzés:* tudatos, tervszerű helyzetek, alkalmak megteremtése és megvalósítása a tudatos fejlesztés érdekében. Ezen belül megkülönböztetjük a
 - kötött
 - kötetlen ismeretszerzéseket.

Az ismeretszerzés módjai, formái:

- Játék
- Játékos szituációk
- Kirándulás
- Múzeumlátogatás
- Színházi előadások.

Megvalósítás

- *kötött játékos ismeretszerzéssel* valósítjuk meg
 - a zenei nevelést
 - a mozgásfejlesztést
- *kötetlen játékos ismeretszerzés keretében* valósítjuk meg
 - a külső világ tevékeny megismerését
 - vizuális nevelést
- *Választható formában* valósítjuk meg
 - a mese-verset
 - a környezetünk formai és mennyiségi viszonyai
 - a külső világ tevékeny megismerését.

Az ismeretszerzések során a következő szempontokat érvényesítik óvodapedagógusaink:

- tervszerű kötetlen ismeretszerzések:
 - a nap folyamán bármikor megvalósulhatnak,
 - ideje minimum 5 - maximum 35 perc lehet a korosztály és az érdeklődés figyelembevételével,
 - a gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, illetve elmehetnek a tevékenység során,

- a gyerekek elmélyült játékát nem zavarja meg, mivel a tevékenységek során a részvétel nem kötelező.
- tervszerű kötött ismeretszerzések:
 - a napirendben meghatározott időn belül valósulnak meg,
 - a részvétel a gyerekek számára kötelező, előtte a játékokat elpakolják,
 - a tevékenységek során a játékoság dominál,
 - ideje minimum 5 - maximum 20 perc lehet a korosztály és az érdeklődés figyelembevételével.

Komplexitás

A gyermekekben az rögzül a leginkább, amit minél többoldalúan tapasztalnak meg, ezért biztosítjuk számukra a sokoldalú megismerést, megtapasztalást és tevékenykedtetést.

A gyermekben, amit lát, hall elfelejtődik, ha nem kapcsolódik élményhez, de maradandóan rögzül, ha ők maguk is aktív résztvevői. A játékos ismeretszerzés megvalósításának követelményei ezért:

- az élménynyújtás,
- az érdeklődés felkeltése, fenntartása,
- a sokoldalú megtapasztaltatás,
- a játékos cselekedtetés és
- a játékoság érvényesítése.

Különös hangsúlyt fektetünk arra, hogy a játékos ismeretszerzés ne legyen unalmas, csak információ, ismereteket nyújtó tanulás, melynek a gyermek csak kívülálló, befogadó részese.

A szervezett játékos ismeretszerzés munkaformái:

- Csoportos
- Mikrocsoportos
- Páros
- Egyéni (egyéni fejlesztési igények szerint).

Ellenőrzés, mérés, értékelés

A gyermekek ismeretének, készségének, képességeinek fejlődését rendszeresen nyomon követjük. Ahhoz, hogy lássuk a fejlődést, a gyermek óvodába lépésekor rögzítjük aktuális fejlettségi szintjét. Ezt követően, rendszeres alkalmakkal (évente kétszer, év elején és év végén) nyomon követjük a fejlődésében bekövetkező változásokat.

Az ellenőrzéskor azt „mérjük”, hogy az adott pillanatban hol tart a gyermek fejlődésében. A mérés eszköze, módszerei:

- megfigyelés
- a gyermekmunkák elemzése.

Az ellenőrzés, és értékelés alapja a fejlődés várható eredményeiben meghatározott sikerkritériumok és a gyermek fejlettségi állapotának összehasonlítása.

Az ellenőrzés, értékelés, mérés eredményei alapján készítik el az óvónők az egyéni fejlesztési feladatokat.

Fejlesztés, továbbfejlesztés

A fejlesztés a fejlettségi szint tudatos pedagógiai munkával:

- Megerősíti a jelenlegi eredményeket.
- Segíti a fejlődésben való továbblépést.
- Lehetővé teszi a gyermeki fejlődés egyenetlenségeinek, hiányosságainak pótlását.

6.2.1 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A gyermekek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb környezete formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja azok védelmét, az érték megőrzését.

Mivel minden ismeretszerzés alapja a tapasztalatszerzés, ezért igyekszünk minél gazdagabb, sokoldalúbb (érzékszervi, mozgásos, gondolati) természeti-társadalmi, és matematikai tapasztalatokat nyújtani a gyermekeknek.

A sokféle tapasztalatszerzés során kialakulnak a gyermekek természet-társadalmi és matematikai ismeretei.

6.2.1.1 Környezetünk természeti- társadalmi viszonyai

A tevékenység célja:

- a gyermek fedezze fel környezetét,
- életkorának megfelelően igazodjon el, tájékozódjon környezetében,
- spontán szerzett természeti- társadalmi tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendezése,
- értelmi képességek fejlesztése,
- természetvédelem,
- egészséges életmódra nevelés.

Az óvónő személyiségfejlesztő feladatai:

- a természet megismertetése, megszerettetése, védelme
- a környezeti értékek felfedeztetése
- a környezeti fogalmak tisztázása
- összefüggések megláttatása, megérttetése
- értelmi képességek fejlesztése
- pozitív érzelmi viszony kialakítása a környezethez
- megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermekek szűkebb, tágabb környezetében
- lehetőségek biztosítása a változatos, sokoldalú megismeréshez.

A fejlesztés eszközének témakörei, anyaga

A természeti és társadalmi környezet témakörei a gyermekek számára érdekes és vonzó jelenségekkel foglalkozik. Természetes módon mindent átölel, amiről a gyermekeknek ismereteik vannak. Ehhez szorosan kapcsolódnak az ünnepek, hagyományok is.

Természeti környezet:

- Napszakok, napszakok változásai
- Évszakok
- Növények
- Állatok
- Természetvédelem, környezetvédelem
- Színek.

Társadalmi környezet:

- A család
- A felnőttek munkája
- Az emberi test
- Egészségvédelem, dohányzás megelőzés
- Az óvodai környezet és az óvoda környéke
- Közlekedés.

A témakörök tovább bonthatóak témákra, amelyek egymástól nem elszigeteltek, több ponton kapcsolódnak egymáshoz. A gyermekek érdeklődését figyelembe véve, a témakörök bővíthetők. A témakörök anyagát a csoport óvónői állítják össze, határozzák meg az éves tervükben.

A tevékenységeket anyagtól függően, választható formában valósítjuk meg.

Megvalósítás, szokásrendszer

A foglalkozások nagy része a szabadban zajlik, a gyermekek közvetlen tapasztalás útján ismerkednek környezetükkel.

A gyermek környezetével való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg, az óvodában az óvodapedagógus tudatos irányításával. Nem elég csak a kapcsolat, hanem a viszony minősége is fontos.

A gyermekek megtanulják észrevenni, meglátni a természet szépségeit, értékeit, változásait, mindenre figyelni fognak. A természet adta „kincseket” felhasználjuk különböző tevékenységeink során, ezzel is mélyítve ismereteiket.

A mindennapok folyamán:

- Kihasználjuk a spontán adódó helyzeteket, lehetőségeket, amelyek a gyermekek érdeklődéséből fakadnak.
- A hétre tervezett környezetismereti anyagot a hét minden napján elővesszük más-más megtapasztalás, feldolgozás formájában. Ezzel megerősítjük a gyermekek ismereteinek bővülését, tapasztalat szerzését.

Megvalósulási lehetőségei:

- Szerepjátékokban: babaszoba, fodrászsarok, építőjáték, stb.
- Különböző kirándulások alkalmával.
- Múzeumok látogatásakor.
- Szituációs játékokban.
- Képeskönyvek, újságok nézegetése során.
- Beszélgetések alkalmával, amelyek lehetnek spontánok vagy tudatosak.
- Megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek alkalmazásakor.
- Egyéb tevékenységekben: takarítás, udvar-, csoportszoba rendezése, növénygondozás, stb.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják saját személyi adataikat (név, lakcím, szülők neve, foglalkozásuk, testvér/ek neve).
- Megnevezik testrészeit, érzékszerveit.
- Tudják az évszakok nevét, jellemzőit, sorrendjét.
- Ismerik a hónapok, napok, napszakok nevét, sorrendjét.
- Ismerik és megnevezik a közlekedési eszközöket, funkcióikat.
- Ismerik a közlekedés alapvető szabályait.
- Ismerik, megnevezik az alapszíneket, a színek világosabb, sötétebb árnyalatait.
- Ismernek, megneveznek legalább 6 féle foglalkozást.
- Ismernek, megneveznek legalább 6 féle virágot, zöldséget, gyümölcsöt, állatot.
- Tudják csoportosítani az élőlényeket (ember- állat- növény).
- Eligazodnak közvetlen környezetükben.
- Részt vesznek természetvédelmi tevékenységekben (pl. téli madáretetés).
- Hallás útján felismerik, megkülönböztetik környezetük hangjait.

6.2.1.2 Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai

Az óvodai életben a matematikai tartalom mindent átfog, áthat és állandóan jelen van. Az óvodába lépés pillanatától fontos a gyermekek érdeklődésén alapuló - életszerű helyzetekben – a tér, a mennyiség és a forma azonosságainak, különbözőségeinek és egymás közötti összefüggéseinek megfigyeltetése, megértetése.

A matematikai tartalmú tevékenységek rugalmas, fegyelmezett gondolkodásra a felfedezés, az ötletes megoldások keresésére nevel.

A tevékenység célja:

- Sokoldalú formai és mennyiségi viszonyok feltárása,
- Matematikai jellegű tapasztalatszerzés, ismeretbővítés,
- értelmi képességek fejlesztése.

Az óvónő személyiségfejlesztő feladatai:

- számfogalom kialakítása
- gondolkodási műveletek elsajátíttatása (összehasonlítás, analízis, stb.)
- megismerő képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, stb.)
- matematikai fogalmak tisztázása, szókincs bővítés
- kreativitás fejlesztése.

A fejlesztés eszközének témaköre, anyaga, tartalma

A matematikai nevelés foglalkozásai 4 éves korban kezdődnek, de 3-4 éves korban is nyújtunk matematikai ismereteket teljesen indirekt módon, a gyermekek játékaiban, mindennapi tevékenységeibe ágyazva.

Tárgyak, személyek összehasonlítása, válogatások, rendezések. Halmazalkotások

- tárgyak, személyek tulajdonságainak felismerése, megnevezése,
- tárgyak személyek összehasonlítása felismert tulajdonságok szerint,
- kiválogatás, általánosítás kiemelt tulajdonságok szerint,
- szétválogatás, osztályozás meghatározott tulajdonság szerint,
- rendezés meghatározott elv, tulajdonság szerint,
- irányított összehasonlítások (soralkotások),
- szavakban történő összehasonlítások; az elemek tulajdonságainak, az elemek összetételének, az elemek helyzetének.

Számfogalom előkészítése, alapozása

- halmazok, mennyiségek összehasonlítása,
- a mennyiségek mérhető nagysága, mérések, egységgel való mérés,

- a halmazok számlálható tulajdonsága, darabszám, természetes számok,
- halmazokkal végezhető műveletek (bontás, egyesítés, különbség),
- darabszám változások.

Tapasztalatok a geometria körében

- építések, alkotások (szabadon, minta után, emlékezetből),
- tevékenységek tükörrel,
- tájékozódás térben és síkban.

Szervezés

- A kisebb gyermekeknél hetente egyszer kötetlen formában.
- Az 5-7 éveseknél hetente egyszer kötött formában.

Megvalósítás, szokásrendszer

- A mindennapi élet adta spontán „matematikai problémák” alkalmával.
- Hetente egyszer kötött vagy kötetlen formában.

A szabadon választott vagy kötetlen sokszínű tevékenységi rendszerben önállóan vagy közösséggel együttműködve történik. A csoport hetirendjébe építve a felnőtt kezdeményezésére alapozva, a napi időrenden belül bármikor.

Lehetőséget kell adnunk a gyerekeknek a többoldalú megtapasztalásra, megismerésre. A témák összefűzése, egymás mellé szervezése tudatos tervezést kíván. A tervezés a gyermekek sajátos fejlődési üteméhez, egyéni képességeik fejlődéséhez igazodik.

A mindennapi élet során rengeteg spontán helyzet adódik a 3-4 évesek matematikai fejlesztésére, pl.: a baba öltöztetésénél megszámoljuk a cipőit. Használjuk előttük a matematikai fogalmakat, így szinte önmaguktól ismerkednek meg velük.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A halmazokat összehasonlítják, szétválogatják, sorba rendezik különböző szempontok alapján.
- A halmazokat összemérik, elemeiket párosítják.
- Biztonsággal tudnak számolni a 15-ös számkörben.
- Ismerik a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat, és használják is ezeket.
- Ismerik, használják a sorszámneveket a 10-es számkörben.
- Tárgyak tulajdonságait felismerik, megnevezik, szét tudják válogatni.
- Térben és síkban tájékozódnak, helyesen használják a névutókat.
- Képesek a „labirintusban” való tájékozódásra.
- Megkülönböztetik a tükrös és nem tükrös alakzatokat.
- A megkezdett sorban felismerik a szabályt és képesek azt folytatni.
- Szabadon építenek különböző elemekből.
- Építőelemeket és építményeket hasonlítanak össze különféle geometriai tulajdonságok szerint.
- Megadott mennyiségből 10-es számkörben el tudnak venni és hozzá tudnak adni.

- Ismerik a relációs szavakat.

6.2.2 MESE-VERS

A mese és a vers a gyermekek anyanyelvi nevelésének és – az óvodai nevelésben hangsúlyozottan előtérbe helyezett – érzelmi biztonságnak segítő eszköze.

A tevékenység célja:

- az irodalom megszerettetése
- esztétikai élmény nyújtásával a szép szeretetére nevelés
- érthető, kifejező beszéd és kommunikáció kialakítása.

Óvónő személyiségfejlesztő feladatai:

- önismeretre, emberismeretre nevelés
- jellem és ízlésformálás
- erkölcsi érzelmek erősítése
- beszédfejlesztés
- magatartásbeli viselkedésfejlesztés
- érzelmi,
- akarat,
- értelmi képességeik fejlesztése
- a könyvhöz való vonzódás kialakítása.

A mese és vers előadásmódja az óvodapedagógus részéről megfelelő felkészültséget követel. Előadáskor a hanghordozásával, gesztusaival, mimikájával juttatja kifejezésre azt, hogy amit elmond, nem játszódhat a megszokott környezetben.

A mese világában minden lehetséges. A mesei történetet a varázslat irányítja. Az óvodás gyermek otthonos ebben a világban, fogékony a lehetetlenre. A mesében és a gyermekben a vágyteljesítés a közös lelki mechanizmus.

A versek, mesék, mondókák anyagát nagyrészt a népköltészet tárházából merítjük, amelyek az anyanyelv sajátos dallamát, hangzásvilágát közvetítik.

A népköltészetten túl neves gyermekvers és meseírók alkotásai is helyet kapnak az irodalmi anyagunkban.

Az irodalmi élményekből fakadó beszédfejlesztő módszerek sokszínűek, változatos megoldásokat kínálnak: képeskönyv nézegetése, képolvasás, beszédhelyzetek teremtése, dramatizálás, bábozás, stb.

A fejlesztés eszközének anyaga, tartalma

Mese, vers

- Mese-vers ismétlése
- Beszélgetés az elhangzott műről

- Bábjáték, dramatizálás a jól ismert mesékkel
- A gyerekek önálló mese, vers mondása.

Mondóka

- Mondókák ismétlése
- A gyermekek önálló mondóka mondása

Történetek, elbeszélések

- Beszélgetés az elhangzott műről
- A történet folytatásának kitalálása.

Szervezés

- A tevékenységek kötött vagy kötetlen formában valósulnak meg a fejlesztési cél és az anyag függvénye szerint, heti 2 alkalommal.

Megvalósítás

- Hetente tudatos szervezett formában.
- A mindennapi tevékenységek során spontán mesélés, verselés, mondókázás a játékhoz kapcsolódóan.
- Alvás, pihenés előtt.
- Óvodai bábelőadások, színházi előadások alkalmával.

A mese-vers kezdeményezések során a meseszönyegre hívogatjuk a gyermekeket, amely „elrepít” minket „Meseországba”.

A mesék szövegét az óvónők jól ismerik, ami elengedhetetlen az élvezetes előadásmódhoz.

A folytatásos meséknél mindig előre megmondjuk a következő rész címét, ezzel fokozva a kíváncsiságot, a várakozást.

A fejlődés várható eredményei, sikerkritériumai az óvodáskor végére:

- Önként és szívesen hallgatják a mesét, verset.
- Kezdeményezik a mesélést, verselést.
- Önállóan mondanak mesét, verset.
- Játékidőben is szívesen báboznak, dramatizálnak.
- Megjegyeznek, tudnak 12 mondókát, 8 verset, 8 mesét.
- Maguktól találnak ki meséket, történeteket.
- Gondosan bánnak a könyvekkel.
- Szívesen nézegetik a mesekönyveket.
- Megértik a mese, vers mondanivalóját.
- Képesek a hallottakat vizuálisan megjeleníteni.

6.2.4 ZENEI NEVELÉS

Gyermekkorban a jó, értékes zene hatása életre szóló. Az éneklés, zenélés felkelti a gyermekek érdeklődését, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

A zenei nevelés célja:

- Az éneklési készség és a zenei képességek fejlesztése,
- Felkelteni a gyermekek zenei érdeklődését,
- Formálni zenei ízlésüket.

Óvónő személyiségfejlesztő feladatai:

- a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése
- zenei alkotókedvük ösztönzése
- mozgáskultúrájuk,,
- éneklési készségük,
- zenei formaérzékük fejlesztése.

A fejlesztés eszközeinek témakörei:

Zenei anyag

- Mondókák: a folyamatos lüktetés elősegíti a beszéd fejlődését, segíti az óvónő és a gyermek közti kapcsolatalakítást. Játékuk szerint lehet: cirógató, lovagoltató, tapsoltató, stb.
- Magyar gyermekdalok, énekes játékok: a dalanyagunk legnagyobb részét alkotják. A felnőttek népszokásaiból ellesett motívumokat tartalmaznak.
- Műzenei anyag: a dalanyag kisebb részét alkotják. Előkészíti a gyermekeket a műzenei formák befogadására.
- Más népek gyermekdalai: elsősorban azokat alkalmazzuk, amelyek a magyar gyermekdalokhoz leginkább hasonlít. Dalanyagunk legkisebb részét alkotják.

Készségfejlesztés anyaga

- Éneklési készség fejlesztése
 - Éneklés
- Hallásfejlesztés
 - Magasabb-mélyebb
 - Halkabb-hangosabb
 - Dallamfelismerés, zenei emlékezetfejlesztés
 - Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése
 - Motívum-visszhang

- Hangszínek megkülönböztetése
- Zenehallgatás
- Ritmusérzék fejlesztése
 - Egyenletes lüktetés
 - Ritmus
 - Gyorsabb-lassabb
- Zenei formaérzék fejlesztése
 - Ritmusmotívumok visszatapsolása
 - Ritmus-és dallamvisszhang
 - A motívumok hangsúlyainak kiemelése tapsal, járással, játékos mozdulatokkal
- Zenei alkotókedv fejlesztése
 - Dallamfordulatok kitalálása
 - Zenei kérdés-felelet
 - Dallamkitalálás, pl. ismert mondókára

Heti 1 alkalommal tartunk tervezett zenei nevelést.

Megvalósítás

- Hetente egyszer tudatos, szervezett formában
- A napközben adódó spontán helyzetek kihasználásakor
- Alvás, pihenés előtt.

A zenei nevelés megvalósításakor a zenei képességfejlesztés anyagát segítő eszközökkel (pl. bábok, hangszerek elővétele) csalogatjuk a gyermekeket a foglalkozásra.

Kislétszámú csoportjainkban több idő jut az egyes gyermekek zenei képességfejlesztésére, az esetleges elmaradások javítására és a tehetséggondozásra.

A zenei nevelés alapja az énekes játék, mert nemcsak a zenei képességet fejleszti, hanem a gyermek teljes személyiségét is.

A kisgyermekek ritmusérzéke, hallása a rendszeres játék és éneklés hatására spontán fejlődik, éneklési készsége kialakul.

Az alacsony csoportlétszámok lehetővé teszik, hogy az énekes játékok során minden gyermek sorra kerüljön, ami örömet okoz a gyermekeknek és fokozza éneklési kedvüket.

A kisebb gyermekeknél egyszerűbb, kisebb hangterjedelmű dalokat, énekes játékokat választunk, és sok ölbeli játékkal keltjük fel zenei érdeklődésüket.

A nagyobb gyermekeknek összetettebb dalokat, énekes játékokat biztosítunk. Lehetőséget teremtünk arra, hogy minél több alkalmuk legyen az éneklésre, mondókázásra, dalos játékok játszására.

Az óvónők a dalanyag összeválogatásakor mindig figyelembe veszik a csoportba járó gyermekek életkorát, adottságait és fejlettségi szintjüket.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel énekelnek, játszanak dalos játékokat.
- Természetes tempóban járnak, segítség nélkül tartják a tempót.
- Megkülönböztetik az elemi zenei fogalmakat (halkabb-hangosabb, magasabb-mélyebb, gyorsabb-lassabb).
- Követni tudják az egyenletes lüktetést és a ritmust.
- Önállóan alkotnak ritmust, mozgást, dallamot.
- A dallam és ritmus motívumokat vissza tudják énekelni, tapsolni.
- Magukban énekelnek.
- Önállóan tudnak 15 énekes játékot, 8 dalt, 15 mondókát tisztán, helyes szövegkiejtéssel énekelni.
- Felismerik dallammotívum alapján a dalt.
- Felismerik, megkülönböztetik az alapvető zenei hangszereket.
- Figyelemmel, élvezettel tudnak zenét hallgatni.

6.2.5 VIZUÁLIS NEVELÉS

A mozgásfejlődés az óvodáskorban szoros kölcsönhatásban van a cselekvéssel, a különféle tevékenységi formákkal, melyek kölcsönösen fejlesztik egymást, komplex módon kapcsolódnak egymáshoz. Ezért kell beépülnie szorosan az óvoda mindennapi tevékenységébe.

A tevékenység célja:

- segíti a kreativitás kialakulását,
- vizuális kifejezőképesség,
- térbeli tájékozódás,
- finommotorika fejlesztése.

Óvónő személyiségfejlesztő feladatai:

- kreativitás fejlesztése
- türelemre, a munka befejezésére nevelés
- tájékozódó képesség fejlesztése
- esztétikai érzék fejlesztése
- finommotorika fejlesztése.

A fejlesztés eszközének témaköre, anyaga

Képalakítás

- rajzolás, festés képzelet, emlékezet után
- rajzolás homokba pálcával
- rajzolás földre fektetett, vagy falra ragasztott csomagolópapírra
- emberalak ábrázolása
- meseillusztráció
- a környezet és annak tárgyainak ábrázolása
- vonalakkal és színekkel képzett foltok használata
- egyéni és közös alkotások
- ábrázolás a megszokottól eltérő formájú és nagyságú felületeken, különböző anyagú papírokon
- a rajzolt formák gazdagítása, díszítése
- átélt események ábrázolása
- képek festése egyénileg választott színekkel
- adott témák ábrázolása
- különböző festékek alkalmazása
- keveréssel előállított színek
- álarcok, bábok, díszletek készítése különböző technikákkal
- képalakítás változatos technikákkal
- lenyomatok készítése, nyomdázás

- tájékozódás a kép síkján, szélén, közepén; térviszonyok jelzése (fent-lent, egymás mellett); térkifejezés a kép síkján egymás melletti, fölötti formákkal; térviszonyok ábrázolása,
- tépés, vágás, ragasztás.

Plasztikai munkák

- kezdetben gyurkálás, formálgatás, díszítés
- gyűjtött termékek felhasználása az alkotásokhoz
- különböző könnyen megmunkálható anyagok alkalmazása (pl. homok, gyurma, papírok, fonalak, stb.)
- anyagok formálásának próbálgatása, oldhatóság, nyomhagyás, karcosítás, képlékenység nyomkodva, ütögetve, darabolva, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, bemélyítve, sodorva, simítva, karcosítva, gyűrögetve, tépkedve, ragasztva, stb.
- emberek, állatok, tárgyak mintázása
- ajándékok, játékeszközök készítése
- díszítőmunka különböző eszközökkel
- bábok, díszek készítése
- különféle technikák alkalmazása, gyakorlása (pl. vágás, tépés, hajtogatás, szövés, stb.)
- arányviszonyok megismerése
- szerszámok, eszközök alkalmazása, használata
- sík és tér egymáshoz rendezése.

Építés

- térbeli alakzatok létrehozása
- sorakoztatás játék közben
- változatos anyagokból épületek, makettek létrehozása
- különféle anyagokból, tárgyakból építéssel, összerakással, térbeli rendezéssel formacsoportok, építmények alakítása
- irányok, arányok megtapasztalása
- játékterek berendezése
- közös kuckóépítés
- térbeli alakzatok létrehozása mozgással, körbe állással
- tájékozódás térben, téralakítás, egyensúlyi viszonyok az egymásra rakott formák által.

Ismerkedés a műalkotásokkal

- műalkotások nézegetése
- múzeumok, kiállítások látogatása
- beszélgetés a műalkotásokról.

A tevékenységet kötetlen formában, heti egy alkalommal valósítjuk meg, a mindennapi ábrázolás mellett.

Megvalósítás

- Hetente egyszer szervezett formában
 - az egyéni segítségnyújtás érdekében kisebb csoportokban vesznek részt a gyermekek a tevékenységben.
- Naponta spontán ábrázolás a játékidőben.

A vizuális ábrázoláshoz szükséges eszközök úgy vannak elhelyezve a csoportszobákban, hogy azok bármikor könnyen elérhetőek legyenek a gyermekek számára. Mindig elegendő helyet és időt biztosítunk a tevékenységhez, ha nem muszáj, nem szakítjuk meg az alkotó munkát.

A gyermekek mikrocsoportokban vesznek részt a vizuális tevékenységekben, mert így egyenként tanulják meg az eszközök biztonságos használatát, a különböző technikákat, munkafogásokat. Kreativitásuk érdekében szabadon engedjük őket alkotni.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Örömmel, szabadon alkotnak.
- Eligazodnak a kép síkján.
- Helyesen fogják a ceruzát.
- Tiszta és esztétikus munkákat készítenek.
- Kreatívak, ötletesek alkotásaikban.
- Szívesen használják a tanult technikákat.
- Véleményt nyilvánítanak a látott műalkotásokról, saját és társaik munkáiról.
- Munkájukban megjelennek a lényeges részletek.
- Bátrabbak, ötletesebbek a téralakításban.
- Finommozgásuk könnyed, összerendezett.
- A hiányos rajzokat ki tudják egészíteni.
- Minta után összekötik a pontokat.
- Tudnak gyöngyöt fűzni, pontosan vágni, hajtogatni.
- Képesek a teljes ábrázolásra.

6.2.6 MOZGÁS

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermekek természetes szükséglete.

A mozgásfejlesztés célja:

- a mozgásigény kielégítése
- mozgáskészség, motoros képességek fejlesztése
- a gyermeki szervezet megerősítése, egészséges működőképességének fokozása
- egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Óvónő személyiségfejlesztő feladatai:

- a mozgás megszerettetése
- az egészséges életmód iránti igény megalapozása
- a gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése
- szem-kéz, szem-láb, szem-kéz-láb koordinációk fejlesztése
- téri tájékozódó képesség fejlesztése
- helyes testtartás kialakítása
- mozgásigény kielégítése
- koordinációs képességek fejlesztése
- testséma fejlesztése, testrészek megismertetése
- alakítja, fejleszti a gyermekek jellembeli tulajdonságait: akaraterő, kitartás, bátorság, fegyelmezettség
- egészséges versenyszellem alakítása.

A fejlesztés eszközének témaköre, anyaga

Rendgyakorlatok

- vigyázzállás
- sorakozás
- testfordulatok
- különféle alakzatok

Gimnasztika gyakorlatok

- szabadgyakorlatok
- légzőgyakorlatok
- kézi eszköz gyakorlatok (babzsák, bot, kocka, karika, szalag, ugrókötel, labda, kendő stb.)
- páros és társas gyakorlatok
- padgyakorlatok

Főgyakorlatok:

- Járások
 - egyenletes
 - speciális
 - átlépő
- Futások
 - irányváltoztató
 - tempóváltoztató
 - akadályleküzdő
 - jelre megszakított feladattal
 - verseny
- Támaszgyakorlatok
 - csúszás
 - kúszás
 - mászás
 - gurulás
 - gurulóátfordulás
 - kézállás előgyakorlatai
- Függésgyakorlatok
- Ugrás
 - Szökdelések
 - Mélyugrás
 - Átugrás (távol, magasugrás, nekifutással történő átugrás)
 - Fellépés, Felugrás
- Dobás
- Testnevelési játékok
 - szerep
 - utánzó
 - futó
 - fogó
 - szabályjáték
 - sorverseny
 - labdajátékok
 - váltóversenyek

Az irányított kötelező mozgásos tevékenységet heti egy alkalommal szervezzük meg.

Megvalósítás

- Hetente egyszer tudatos, szervezett formában.
- Naponta szervezett formában a csoportszobában.
- Naponta spontán, szabad mozgás keretében a csoportszobában, udvaron.

A megvalósítandó feladatokat mindig bemutatjuk, vagy bemutattatjuk.
Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgását az udvari játék során.

A mozgásanyagot a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve válogatjuk össze. A mindennapi testnevelést naponta egyszer (délután), sok játékkal szervezzük. Fontos feladatunk a gyermeki szervezet felfrissítése, edzése, az egészség megszilárdítása.

Szervezett testnevelés foglalkozásokon a mozgásszükségletek kielégítéséhez olyan feltételeket kell teremtenünk, amelyben a gyermekek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik. Kötelező jelleggel heti egy alkalommal szervezzük, állandó napokon.

A járás és futás gyakorlatok tervezésénél ügyelünk arra, hogy megfelelően készítsék elő a főgyakorlatokat.

A szervezet lecsillapítását levezető, lazító járással végezzük.

Differenciált feladatadással, eltérő követelményekkel igyekszünk nem megerőltetni, túlterhelni a gyermekek szervezetét.

A begyakorolt mozgásformákat meg kell szilárdítani, csak így biztosíthatjuk a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlődését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szeretik és igénylik a mozgást.
- Fejlődnek testi képességeik.
- Fejlődik koordinációs képességük, mozgáskultúrájuk.
- Megértik az egyszerűbb vezényszavakat.
- Tudnak ütemtartással járni.
- A szabályok betartásával fejlődik akaratuk.
- Fejlődik egyensúlyérzékük.

6.3 MUNKA

A munkára nevelés óvodai életünk egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermekek mindennapi tevékenységét.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze.

A tevékenység célja:

- személyiségfejlesztés
- közösségi kapcsolatok fejlesztése
- kötelességtudás kialakítása
- kitartásra nevelés.

Óvónő személyiségfejlesztő feladatai:

- értelmi képességek fejlesztése az által, hogy megalapozzuk a munka iránti tiszteletet
- a munka eredményének megbecsülésére nevelés
- ismeretek, készségek fejlesztése
- a munka iránti tisztelet kialakítása
- a munkaszervezés képességének fejlesztése.

A fejlesztés eszközének anyaga, tartalma

A gyermekek saját személyükkel kapcsolatos munkája

- Önkiszolgálás
 - Szükségletek fokozatos, önálló kielégítése (testápolás, étkezés, öltözködés).
 - A saját, személyes környezet rendjének megőrzése, helyreállítása; a gyermekek személyes holmijának kezelése (mosdóban, öltözőben, csoportszobában).

Közösségért végzett munka

- Naposság
 - étkezéssel kapcsolatos teendők
 - takarítással kapcsolatos munkák
 - növénygondozással kapcsolatos feladatok
- A csoport mindennapi életével kapcsolatos munkák
 - gyermekek egymásközi segítségnyújtása egymásnak, az óvónőnek, dajka néninek
 - teremrendezés
 - megbízatások teljesítése.

Naponta megjelenő, állandó jellegű munkák

- önkiszolgálás
- naposi munka

- teremrendezés.

Alkalmanként, alkalmoszerű munkák

- gyermekek egymásközi segítségnyújtása egymásnak, az óvónőnek, dajka néninek
- teremrendezés
- megbízatások teljesítése.

Megvalósítás

- tervezett, szervezett munkák,
- a játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben spontán adódó munkavégzésre adódó lehetőségek.

A megvalósítást, szokásrendszert a „Gondozás, testi szükségletek kielégítése” című fejezet is tartalmazza, ezért itt, az abban nem található szokásokra, megvalósításra térünk ki.

- A kiscsoportos korú gyermekeknek az étkezések során a nagyobbak közül választott naposok terítenek.
- A naposi rendszert napostáblán vezetjük nyomon.
- A naposok a naposi teendők elvégzéséhez naposkötényt használnak.

A munka jellegű tevékenységeket a felnőttel együttműködve, pozitív megerősítéssel, eleinte játékos formában, a munkafolyamatok fokozatos bevezetésével valósítjuk meg.

Megfelelő méretű eszközök segítenek abban, hogy a gyermekek pontosan és szívesen vegyenek részt benne. A saját személyével kapcsolatos munkavégzés kialakításán átvezet az út a közösség érdekében végzett munkához.

Az óvodába lépés pillanatától arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy a ruháikat mindig rendben tegyék el a saját jelükkel ellátott zsákba, és megtanítjuk nekik az önkiszolgálás különböző területeit (tisztálkodás, étkezés, öltözés), az eszközök használatát és a munkafolyamatokat.

Ha rögzült a gyermekekben az önkiszolgálás, akkor rátérünk a munkával kapcsolatos egyéb szokásokra.

Az 5-7 éves gyermekeknél azt szeretnénk elérni, hogy önállóan, biztonsággal, megszokott, természetes teendőket lássanak el.

A naposok önállóan terítenek és szedik le étkezés után az asztalokat a korosztályuknak megfelelő szinten. A kisebb gyermekeknél még fontos az óvónő jelenléte és segítése.

A csoportokban nagyon hasonlóak a szokásrendszerek, ezért az esetleges helyettesítések alkalmával nem jelent nehézséget betartásuk, betarttatásuk.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen végzik feladataikat, munkáikat.

- Törekednek az önállóságra, igényességre.
- Pontosan teljesítik megbízásaikat.
- Vigyáznak környezetük rendjére.
- Önállóan, biztonságosan és biztosan használják a munkavégzés eszközeit.
- Ismerik a munkavégzés menetét.
- Megbecsülik saját és mások munkáját.
- Kialakul kötelességtudatuk.

7. FAKULTATÍV SZOLGÁLTATÁSOK

Igyekszünk a szülők által igényelt külön foglalkozásokat, szolgáltatásokat megszervezni, azok költségeit az óvodadíjból megoldani.

Jelenleg egy már évek óta működő fakultatív programcsoportot kínálunk fel a hozzánk érkező gyermekek szüleinek, akiknek lehetőségük van írásban vagy szóban jelezni az óvodavezetőnek, ha valamilyen új szolgáltatás megszervezését javasolják, kérik az óvodától.

Lehetőséget nyújtunk a gyermekek úszásoktatására. Mivel az uszoda befogadóképessége kicsi, ezért a gyermekeket jelentkezési sorrendben vesszük fel az oktatásra.

Fakultatív programjaink általában beépülnek a mindennapos nevelésbe, törekszünk azok délelőtti megvalósítására.

A szülői igények kielégítésében elsősorban azokat próbáljuk teljesíteni, amelyek segítik a gyermekek fejlődését és

- a gyermekek életkorához igazodnak, illetve
- nem zavarják meg egészséges fejlődésüket.

Különösen azokat a programokat szorgalmazzuk, amelyek a gyermekek egészséges életmódra való felkészítését segítik, mint pl.:

- mozgás, mozgásigény kielégítése
- kirándulások helyszínei
- múzeumok, kiállítások, stb.

8. A NEVELŐMUNKA SZERVEZÉSE, TERVEZÉSE

8.1 CSOPORTSZERKEZET

Intézményünkben a csoportok száma miatt különböző életkorú (vegyes) csoportokat szervezünk.

A vegyes csoportok előnye az életszerűbb, családiasabb összetétel, az új kicsik beilleszkedése hamarabb lezajlik. A gyerekeket a csoportban azonos jogok és kötelességek illetik meg.

Az óvónők szerepe a csoportokon belül minden korcsoportban más-más hangsúlyt kap. A kiscsoportos korú gyermekeknél az érzelmi kötődés kialakítása a legfontosabb. Továbbá figyelni kell testi szükségleteik kielégítésére, az együttélés elemi szabályainak, az „én” és „mi” érzés kialakítására.

A középső és nagycsoportban az érzelmi biztonság mellett egyre nagyobb hangsúlyt kap a képességek fejlesztése.

A szülők az óvoda házirendjében további tájékoztatást kapnak óvodai életünk szabályairól. A házirend megtalálható a bejárat melletti faliújságon, illetve a szülők a tanítási év első szülői értekezletén megkapják egy-egy példányát.

8.2 AZ ÓVODA NAPIRENDJE

A napirend kialakítását a csoport óvónői végzik. Nagyon fontos a megléte a gyermekek fejlődése érdekében, és a mindennapi rendszeresség megteremtéséért. Továbbá ezzel biztosítjuk a változatos tevékenységeket és a nyugodt légkört.

Legfőbb tevékenységek a napirendünkben:

- Játék (a leghosszabb időt kitöltő gyermeki tevékenységség)
- Étkezés
- Pihenés
- Öltözés és testápolással járó teendők.

JAVASLAT AZ ÓVODAI CSOPORTOK NAPIRENDJÉNEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
7.00 – 10.30 9.00 – 9.30	SZABAD, KÖTETLEN JÁTÉK Reggeli
10.30 – 11.40	JÁTÉK A SZABADBAN
11.40 – 12.30	EBÉD
12.30 – 14.45	PIHENÉS, ALVÁS
14.45 – 15.30	UZSONNA
15.30 – 17.00	SZABAD, KÖTETLEN JÁTÉK

A napirendi javaslat, az óvónők korcsoportonként és a gyermekek igényeihez igazodva eltérhetnek tőle. A csoportok napirendjét a csoportnaplók tartalmazzák.

Az udvari játékot a napirendben megjelölt időponttól korábban, illetve később is meg lehet kezdeni. Időtartama függ az időjárástól.

Tilos bármilyen változtatás egy-egy napirendi ponton (pl. nem lehet előbb megkezdeni az étkezést csak azért, mert előbb kellett bejönni az udvarról).

8.3 AZ ÓVODA HETIRENDJE

Az alábbi minta útmutató a csoportok hetirendjének elkészítéséhez. A tervezett, tudatos ismeretszerzés október 01.-vel kezdődik meg. Az első időszak az ismételtetések, nyári élmények felidézésével zajlik.

Óvodai életünk mindennapi tevékenységformái	Irányított tevékenységformák	Heti tervezett alkalmak	Szervezése
<ul style="list-style-type: none"> - Játék - Környezetünk természeti-társadalmi viszonyai - Beszédtartalom, kommunikáció - Egészséges életmódra nevelés 	Mese-vers	2	Kötött, vagy kötetlen
	Zenei nevelés	1	Kötött
	Vizuális nevelés	1	Kötetlen
	Mozgás	1	Kötött
	Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai	1	Kötött, vagy kötetlen

8.4 CSOPORTDOKUMENTUMOK

A gyermekekkel, neveléssel kapcsolatos dokumentumok:

- Csoportnapló
- Felvételi- és mulasztási napló
- Éves terv
- Adatgyűjtő lap
- Egészségügyi törzskönyv

A gyermekek fejlődését, értékelését, ellenőrzését a csoportfejlődési napló tartalmazza. A fejlődési naplóba évente 2 alkalommal (október-május) jegyezzük fel a fejlődés éppen aktuális állapotát, mutatóit. A napló szempontsora a nevelési programban „a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére” címsorokra épül.

8.5 A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA TERVEZÉSE

A nevelés tervezése:

A csoportok számára nem készítünk, nem írunk nevelési tervet (Egészséges életmód, Erkölcsi nevelés, Munka, stb.), mert úgy gondoljuk, hogy a gyermekek fejlesztése nem időhöz, vagy korhoz kötött. A fejlődés nyomon követése, az egyéni fejlesztés megtervezése jobban szolgálja a tudatos pedagógiai munkát.

A játékos ismeretszerzés tervezése:

Az ismeretszerzés tervezése éves, havi, és heti tervekben készül el. A tervezés célja a tudatosság, hogy az óvónő folyamatban lássa, kezelje a tapasztalatszerzés, megismerés útját.

Az éves tervben rögzítjük a fejlesztés évre tervezett anyagát. A csoportok óvónői közösen készítik el.

A heti tervezés biztosítja az éves terv lebontását, a fejlesztési feladatok egymásra épülését. A heti terv módosulhat az élethelyzet, az időjárás, a spontán helyzetek, a gyermekek fejlődési üteme, igénye, az élmények, az aktuális feladatok szerint.

A heti tervet az előző hét eredményeire építve tervezi meg a délelőtti óvónő.

9. EGYÜTMŰKÖDÉS A SZÜLŐKKEL

Az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelést erősítve tudja nevelő szerepét betölteni.

A szülőkkel való együttműködés célja:

- Egyenrangú partnerkapcsolat kialakítása a szülők és a pedagógusok között, kölcsönös tájékoztatás, tapasztalatcsere a gyermekek fejlődéséről.
- A szülői elvárás, elégedettség megismerése.

Az óvoda feladatai:

- A szülőkkel való egyenrangú partnerkapcsolat kialakítása.
- A családok nevelési szokásainak, céljainak, a gyermekek személyiségének megismerése.
- A családi és az óvodai nevelés összehangolása.

A HAGYOMÁNYOS EGYÜTMŰKÖDÉS TARTALMI, FORMAI RENDSZERE

Szülői értekezlet

Célja: csoportos, együttes tájékoztatás, információcsere a pedagógusok és a szülők között, meghatározott témában.

Minden év szeptemberében tartunk egy szülői értekezletet, amelyen a szülők tájékoztatást kapnak az óvodáról, annak életéről, szokásairól, szabályairól, illetve a szülők feltehetik kérdéseiket, elmondhatják kéréseiket.

A továbbiakban szükség szerint tartunk szülői értekezletet.

Megbeszélés (fogadóóra)

Célja: Egyéni beszélgetések, tapasztalatcserek, problémák megvitatása meghatározott időben.

A szülő gyermeke óvónőjétől kérhet időpontot a megbeszélésre. Ezzel az a célunk, hogy elkerüljük az óvónők munkájának hosszabb beszélgetéssel történő akadályoztatását munkaidőben.

Vezetői fogadóórájáról, ügyfélfogadás rendje

Célja: a szülők hivatali ügyintézésrendjének szabályozását szolgálja.

Az óvodavezető fogadónapjáról, az ügyfélfogadás rendjéről, szintén az első szülői értekezleten adunk tájékoztatást, illetve megtalálható a faliújságon.

Közös programok

Az óvoda lehetőséget biztosít a szülőknek egyes ünnepeken, rendezvényeken való részvételre. Nevelési programunk tartalmazza a nyitott ünnepek felsorolását az „Közösségi, erkölcsi nevelés” című fejezetben.

Panaszkezelés

A panaszkezelés rendje:

Panasz esetén, a legalsóbb szinten (az óvodapedagógusnál) kell kezdeményezni a panaszkezelését. Amennyiben az alsóbb szinteken nem történik meg a panasz orvoslása, úgy a következő, magasabb szinten (az óvoda vezetőjénél) lehet bejelentést, észrevételt, panaszt tenni.

Az együttműködés írásos formái rendszere:

Tájékoztatók:

A szülők a nevelési év első szülői értekezletén megkapják az óvoda házirendjét.

Információs táblák:

A szülők folyamatos tájékoztatást kapnak az óvodai élet tevékenységeiről, melyek formái:

- Csoportok információs táblája (az öltözőben van elhelyezve)
 - A tanult versekről
 - A csoportot érintő programokról
 - A gyermekek heti étrendjéről
 - Napirendről
 - Hetirendről
- Óvodai információs tábla (óvodai bejáratnál van elhelyezve)
 - Házirendről
 - Befizetésről
 - Az aktuális információkról
 - Az óvodavezető fogadóórájáról.

Partnereink elvárásai, igényei:

Az óvodai minőségbiztosítási program jelenleg kidolgozás alatt áll, de terveink szerint minden nevelési év elején kérdőíven felmérjük partnereink elvárásait, igényeit.

10. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

Az óvoda kapcsolatokat alakít ki az óvodai nevelés hatékony és szakszerű megvalósítása érdekében:

- Azokkal a személyekkel, intézményekkel, akik az óvodai nevelőmunka eredményességére, a nevelési feladatok ellátására hatással vannak, (dolgozók, szülők, fenntartó).
- Azokkal az intézményekkel, akik a szülő és a pedagógus nevelő munkáját és a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását segítik (Pedagógiai szakszolgálat, Gyermekjóléti szolgálat, Egészségügyi Szolgálat).
- Azokkal az intézményekkel, akik a gyermekek életútjának következő állomásai (iskola).
- Közművelődési intézményekkel (Múzeum).

Az óvoda dolgozói közti belső kapcsolattartás:

Az óvoda dolgozói között rendszeres, mindennapi a kapcsolat, a kommunikáció.

Az óvoda vezetői szükség szerint értekezletet tartanak, melyen megbeszélik, értékelik az óvodai életet és a teendőket.

Az óvodában dolgozó *pedagógusokat* az óvodavezető szükség szerint nevelőtestületi értekezletre hívja össze, melyen a nevelőtestület az óvodát érintő feladatokat beszéli meg.

Az óvodavezető folyamatosan figyelemmel kíséri a *dajkák* munkáját, és szükség szerint megbeszélést, feladategyeztetést tart.

Fenntartóval való kapcsolattartás

A fenntartóval való együttműködés az óvoda működtetésének elengedhetetlen feltétele. A fenntartóval való kapcsolatot az intézményvezető gyakorolja, tartja.

Az óvoda - iskola kapcsolata

A kapcsolat kialakításában, fenntartásában az óvoda nyitott.

Célja, hogy a gyermekek félelem nélkül, büszkén várják az iskolába lépést.

Feladatunk az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentesítése.

Gyermekeink a város különböző részéről érkeznek, ezért a beiskolázás többnyire gyermekenként és évenként más-más intézményt érint. Nincs lehetőségünk és módunk arra, hogy Érd területén valamennyi iskolával felvegyük és tartsuk a kapcsolatot.

Az óvodánkhoz legközelebb lévő Széchenyi István Általános Iskolával való kialakítását szorgalmazzuk.

Egyéb kapcsolattartások

A kapcsolattartások közül azokat szorgalmazzuk elsősorban, amelyek segítik, fejlesztik nevelőmunkánk hatékonyságát.

Az együttműködés formái és módjai:

- Közművelődési intézmények segítik nevelőmunkánkat, ezért törekszünk a jó kapcsolat kialakítására és kínálataik igénybe vételére, a lehetőségek kihasználására (múzeumok, kiállítások stb.).
- Az intézmények kínálta lehetőségeket a szerint vesszük igénybe, hogy azok programjukkal, kiállításaikkal, előadásaikkal mennyire vannak összhangban óvodánk pedagógiai elveivel.
- Igyekszünk jó kapcsolatot kialakítani a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel, a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal, az egészségügyi szakszolgálatokkal.
- A tanácsadó partner lehet a gyermekek iskolaérettségének megállapításában, az átlagostól eltérő gyermekek egyéni bánásmódjának alkalmazásában, kidolgozásában. A nevelési tanácsadóban folyó pedagógiai munkáról is fontos tájékozódunk.
- A logopédussal heti rendszeres a kapcsolatunk. Nevelőmunkánkkal segítjük szakszerű munkáját.

11. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

Az 1997. XXXI. évi Gyermekvédelmi törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot lát el óvodánk, óvodai nevelésünk alaptevékenységének keretében.

Az óvodánkba járó gyermekek szociális háttere általában stabil, éppen ezért ritka jelenség a veszélyeztetettség³. Eddig még nem talákoztunk gyermekvédelmi esettel.

A családok felgyorsult életmódja erőteljes hatást gyakorol egy-egy gyermekünk életére, amely szociális zavarként jelentkezik magatartásukban.

E probléma kezelésére kiemelten figyelünk. Legfőbb feladatunk a veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer működtetése, a veszélyeztető ok pedagógiai megszüntetése.

A jelzőrendszer működtetése:

- A jelzőrendszerünk legelső láncszemei az óvónők, mert közvetlenül ők észlelik, ők tapasztalják először, ha a gyermek nevelésében problémák vannak.
- A pedagógusok szükség szerint megbeszélést tartanak a gyermekvédelmi felelőssel,
 - tájékoztatják őt a gyermekvédelem alá eső gyermekekről,
 - megbeszélik az addig alkalmazott pedagógiai eszközök eredményességeit, illetve
 - a következő idők pedagógiai feladatait.
- A gyermekvédelmi felelős az óvodapedagógusok jelzései alapján tájékoztatja az óvodavezetőt a gyerekek veszélyeztetettségéről, gyermekbántalmazásokról, súlyos elhanyagoló nevelésről, illetve más egyéb veszélyeztető okok fennállásáról. Javaslatot tesz a gyermekek rendszeres, rendkívüli gyermekvédelmi támogatásának kezdeményezésére.

Legfőbb pedagógiai eszközeink, feladataink:

- a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének figyelemmel kísérése,
- problémák észlelése esetén az óvónők kitüntetett figyelme, egyéni bánásmód alkalmazása a gyermekkel szemben (a problémának megfelelően testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlesztés, kompenzálás). Ezen gyermekek személyiség- és egyéni fejlesztési lapjának külön kezelése, vezetése a csoporttól, a veszélyeztető okok megjelölésével, az okok megszüntetésének pedagógiai eszközeivel.
- szükség esetén – amennyiben az óvoda pedagógiai eszközei kevésnek bizonyulnak - külső szakemberek segítségét kérjük ezen gyermekek fejlesztéséhez (pszichológus, neurológus stb.)
- a szülők tájékoztatása, szükség esetén rétegcsoport megbeszélések szervezése
- gyermeki jogokról
- gyermekek fejlődését biztosító lehetőségekről

³ Veszélyeztetettség: olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

- gyermekek fejlődését biztosító támogatásokról.

Az óvoda gyermekvédelmi megbízottjának nevét és elérhetőségét az óvoda házirendje tartalmazza.

Az óvodavezető a gyermekvédelmi megbízottól kapott információk alapján

- jelzi, értesíti, illetve segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól a gyermek veszélyeztetettsége esetén,
- illetve hatósági eljárást kezdeményez a gyermekek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása esetén.

12. ÉRVÉNYESSÉGI, MÓDOSÍTÁSI RENDELKEZÉS

Jelen módosított nevelési programot – mint az Érd, Csanád utca Csanád-ovi nevelőtestülete – 2004. február 26-án megvitattuk, elfogadtuk és egyetértünk azzal, hogy a „Miből lesz a cserebogár?” c. módosított nevelési program 2004. szeptember 01.-től alkalmazásra kerül és

VISSZAVONÁSIG ÉRVÉNYES.

PROGRAMMÓDOSÍTÁS ELJÁRÁRÁSI SZABÁLYAI

Automatikus programmódosítást eredmény

- az intézmény Alapító okiratának módosítása és
- az intézmény működésének átalakítása, átszervezése.

A nevelési program módosítását *kérheti*, kezdeményezheti

- a nevelőtestület, amennyiben a nevelőtestület 50%-a azzal egyetért.

Eljárásrendje:

1. A módosítást kezdeményező óvónők írásbeli programmódosítási javaslatot terjesztenek elő az óvodavezetőnek.
2. Az óvodavezető a nevelőtestület elé terjeszti a javaslatot.
3. A nevelőtestület véleményezi a javaslatot.
4. A nevelőtestület döntést hoz a programmal kapcsolatban.
5. A program módosításáért az óvodavezető felel.

13. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A nevelési program nyilvánossá tétele a nevelőtestület felé 2004. február 26-án megtörtént. A nevelési programot megismerték, megerősítették és elfogadták, mely ez által legitimmé vált. A program elfogadásáról készített nevelőtestületi nyilatkozat a nevelési program mellékletét képezi.

NEVELŐTESTÜLET ELFOGADÁSÁNAK DÁTUMA:	2005. FEBRUÁR 26.
A FENNTARTÓHOZ VALÓ BENYÚJTÁS DÁTUMA:	2005. FEBRUÁR 26.
A FENNTARTÓ JÓVÁHAGYÁSÁNAK DÁTUMA:	2005. FEBRUÁR 27.
A NEVELÉSI PROGRAM HATÁLYBALÉPÉSÉNEK DÁTUMA:	2005. SZEPTEMBER 01.
A NEVELÉSI PROGRAM FELÜLVIZSGÁLATÁNAK IDŐPONTJA:	2010. május 30.